8 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2735 — ՇԱԲԱԹ — 1331 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 10 — 1913 ՅՈՒԼԻՍԻ 5 — 18

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUME-I-EFKIAR
54, Grand' Rue de la S. Porte, 54
Constantinople
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՍՏԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՊԱՊԻՐ ԱԼԻ ՀԱՍՏԵՒԻՐ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԵՏ ԶԻՆՆ ՅՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحب امتیاز اوحانس فرید
اداره جامعی باب عالی جاده‌سنده نومره ۵۴

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿ.	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՌՄՍ.
Պոլսոյ համար	80 Ղ.	45	25 Ղ.
Գաւառներու համար	80 »	45	25 »
Արտասահմանի »	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ., մէկէ աւելի դուրէլիք ծանուցմանց համար
ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

10 ՓԱՐԱ — ✻ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ ✻ — 10 ՓԱՐԱ

Պատերազմի Առթիւ Կաղանդէքս

(ՄԱՅՆԱՒԻՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ.)

ԹԷ ԻՆՉՈՒՐ ՅԱՆԿԱՐՍ ԸՆԴՀԱՆՈՒԵՑԱՒ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՍ.—ԻՎԱՆ ՎԱԶՕՅԻ ԴԵՂԵՑԻԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ԲԻՒՐ ԼՕԹԻՒ.—ՀԻՆ ԾԻՇԱՏԱԿՆԵՐ. ՌՈՒՍԻՈՑ 1878 Ի ՔԱ ԱՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ.—ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՑԵՐՈՒՆ ԴԻՄՈՒՄԸ ՅԵՐՏԻՆԱՆՑ ՁՍՐԻՆ.—ՁԱՆԱԶԱՆ ԴԻՊՔԵՐ ՈՒ ՄԱՆՐԱՎԷՊԵՐ.

ՅԻԼԻՊԼ, 25 Դեկտ. 1912

Այսօր Պուլկարաց Մնուտը է և պաշտօնական Կիրակի, երկու օր ամէն ազգի վանականներ, պաշտօնատեղիներ և վարժարաններ զոց կ'ըլլան։ Կ'ուզեմ իմ սիրեցեալ «Մանզումէ»ին կաղանդի սուրիւ նուէր մը ընել, և սակայն ինչ, որ երկու հակատակորդ կողմերուն, Թուրքին և Պուլկարին չի վնասէ։ Թղթակցութիւններէս մէկ քանին չհրատարակուեցան։ Ինչպէս կ'ենթադրեմ, շատոնց Մարիցայի ափերէն վար դեպի Եդիական ճամբորդած են։ Երթան քարո՞վ, շատ ալ միւթթաբական և ուրախացուցիչ լուրեր չէին անոնք։ ամէնքն ալ պատերազմի սրտաճմլիկ տեսարաններ ու դէպքեր։ Հաւատացէք, չափազանցութիւն չեն ըսելիքներս. Հոկտեմբերի սկիզբները անանկ օրեր անցուցինք որ պատահ մը Թուզթի կարօտը կը քաշէինք, և երբ պատահմամբ մէկուն նամակին ծոցէն թերթի կտոր մը կը գտնէինք և կամ Ֆրանսերէն ու Յունարէն թերթերուն տակէն Հայերէն լրագրի մը յանկարծակի դիւրը կը ծանուցուէր, ա՛լ աշխարհ ամբողջ կարծես մերինը կ'ըլլար ու ամէն հայրենիքի լրաբերները թանկագին գոհարի մը պէս ձեռքէ ձեռք կը պտտէինք։ Ի՜նչ որ է, մեր Խորհրդի զմբաց ազգակիցները Թող չըռեն թէ միայն իրենք պաշարուեցան. այս փոքր երկրին մէջ մենք ալ միջոց մը հայէ զոհուեցանք կամ սեւ, երկաթի պէս կարծր իրական ասմուններ կերանք և արտաքին աշխարհին հետ յարաբերութիւններս խզուելով մնացինք անդիտութեան տարտարոյր։ Անցեալ ըլլայ ըսենք և անցեալ ըլլայ ըսէք. թէպէտ 13 թիւը Եւրոպացիներուն համար այնքան պնորձուկ չէ, բայց է՛հ, ո՞վ գիտէ, թերեւս ուրիշներուն առաջը մեր պրելին ըլլայ, և Թուրքիա 1913ին այլեւս հաստատապէս արթնանալով իր դարաւոր անտանելի քունէն, ըլլայ շնորհով ազգ, բարեկարգուած երկիր և յաջողի պետութիւն։

✻ Լուրեր շատ կան, «նավատիս չգայ» կ'ըսէր ժամանակ մը «Մանզումէի յարգելի անօրէնը» ակնարկելով իր թերթին ազգային լուրերուն, սակայն օ՞րը ըսեմ կամ գրեմ ձեզ որ լսած կամ կարդացած չըլլաք. այսօր եւրոպական թերթերու պատերազմական խղճալիկները այնչա՛փ շատ են և այնչա՛փ մանրախոյզ, որ շատ անգամ մեր լսածն ու չիմացածը կը քաղեն ու իսկոյն իրենց օրկաններով հրապարակ կը բերին։ Բայց մենք հոս անանկ իրողութիւններ առաջ պիտի բերենք որ դեռ ո՛և է տեղ կարդացած չէք։

Մանօթ է արդէն ձեզ հանրածանօթ գրագէտ Բիէռ Լօթիի անարգալից տողերը Հայերու քաջասրտութեան մասին—Տիկին Անայիսի գրուած նամակը ինձի համար յարձակումներուն առջեւ նահանջ մըն է, ուրիշ ոչինչ. ճշմարտախոհ գրող մը, և այն ալ հռչակաւոր Ակադեմականին պէս զգայուն գրող մը, միակողմանի դատողութեան անիրաւ սխալին մէջ պէտք չէր իյնար—ահա այդ մակերեւոյթային անապատ գրութեան դէմ է որ կ'ելլէ երիտասարդ պուլկար բանաստեղծ Պ. Իվ. Վազովի և նեռի սուր հարուածը կուտայ Լօթիի անդգայ սրտին։

Վերջին կաթուոր մաղը միայն կը զեռեղմ։

«Ցեղուզակային խորտուրդներ չեն շարժեր մեզ և ո՛չ առելութիւն,
Մեր արիւնով մենք կ'ընդգծենք մեծ դիւցազներգութիւն,
Մենք կը տանինք սպառութիւն քանանին մէջ պէտք չէր իյնար—ահա այդ մակերեւոյթային անապատ գրութեան դէմ է որ
Մենք կը տանինք սորուկին,
Մենք կը տանինք յաղթանակը սրբազան Պրամիթէոսին։
Մենք արեւը կը տանինք հոն ուր գերեզմանային մութը կը տիրէ,
. . . . . .
Եւ իսկոյն հոն նոր կեանքը պիտի խայտայ,
Իսկ դուն լա՛ց դերեզմանին վրայ... ինչ։

✻ Հետագայ նշանակութիւն, պարզապէս լուրջ ուշադրութիւնը կը յանձնեմ բոլոր անոնց, որ ինչպէս միշտ այսօր նաև Քաղաքակիրթ եւրոպական քաղաքականութեան։ Ինչ որ պիտի պատմենք, լսած էինք արդէն ժամանակին տարբեր աղբիւրէ, սակայն ժամանակէն ուշացեալ մը վիճակութիւնները կ'ամբացնեն մեր համոզումները։ Հաճի Կարապետ աղա Սէրգիմեան, որ հայրն է հանգուցեալ հերոս Պեռոին և անձնական մտերիմ բարեկամը բարեյիշատակ Ռուսմուզեան Գէորգ վարդապետին, կ'ըսէ թէ Թուրքօ-ռուս պատերազմին ժամանակ Էսքիրնէի մէջ յիշեալ եկեղեցականին Նիքոլա մեծ-դուքսին ներկայանալէն ետքը, անոր բերէն լսած է հետեւեալ խօսքը, զոր հարիւր հատիկ կը յիշէ։ «Ընդհանրապէս դուքսը յանձնարարեց ինծի որ Ազգին խօսիմ։ Ռուսաց մեծազօր կայսրին կամքին հակառակ է Հայաստանի մասին քաղաքական յոյսեր տածելը, եթէ անիսոնմամբ և ուրիշներու թելադրութեամբ այդ տեսակ ծրագիր մը երեւան բերեն, թող գիտնան որ ասային հակառակորդը և զայն խանգարողը մենք պիտի ըլլանք։ Մնաց ինչ մեր ռուսասէր եւ խոհեմ քաղաքացիներու դատողութեանը կը յանձնեմ։ Ականջ ունեցողը թող լսէ և իմանայ թէ ի՞նչ է Ռուսական դարաւոր քաղաքականութիւնը։ Ներկայիս կրնա՞նք ըսել թէ ասոր հակառակ կը շարժի, երանի՞ թէ ես սխալած ըլլայի, բայց «Երեւացող գիւղին առաջնորդ պէտք չէ» ըսած է Թուրք առածը։

✻ Պուլկարահայերն ալ այս որերս Սոֆիայի մէջ պիտի դիմեն Ֆէրտինանտ Զարին, որմէ պիտի խնդրեն որ հարկ եղած տեղերը միջամտէ 61րդ յօդուածով խոստացուած բարեւորողութիւնները անպարտադիր գործադրելու և մեղմացնելու համար Հայուն տառապանքները։

✻ Ես մէկ քան միայն կը ճանչնամ, որով թէ՛ Թուրքերը և թէ՛ հայերը կրնան պատեալ իրենց ազգային գոյութիւնն ու քաղաքական անկախութիւնը։ Օսմանցին կրնա՛ Աբարայի Ամիրապետներու օրինակին հետեւելով Հայուն վարչային ինքնավարութիւն տալ իր հովանաւորութեան և պաշտպանութեան ներքեւ, այն տեղ արեւելեան դրացի երկու ազգերս հաւասարապէս կը փրկուինք, ապա թէ ո՛չ կորսուած ենք թէ՛ ինք և թէ մենք։ Մենք թերեւս մեր բնական ճարպիկութեա՛ր և ուսանելու, յառաջդիմելու ունակութեան հանրածանօթ կարողութեամբ ժամանակ մը տակաւին դիմանանք ձուլումի յարձակումներուն, բայց անոնք իրենց ո՞ր կարողութեամբ իրաւունք պիտի կրնան ունենալ ապրելու։ Պատմութիւնը իր մէջ շատ խորունկ դասեր ունի մեզ հրամանելու, բայց ափսո՛ս որ Թուրքիա չուզեր տեսնել զանոնք և կը մոռնայ այն սիրալիր յարաբերութիւնները զոր Հայերն ու խալամ Արաբայիները ունեցան Բագրատունեաց Հարստութեան սկիզբները։

✻ Հայ հինգէ աւելի զերի չունինք այստեղ, բայց Թուրք սպասեր և դիւնուորներ շատ կան, որոնցմէ առաջինները կանոնաւոր թոչակ կը ստանան և հանդիստ կեանք մը կ'անցնեն. իսկ իբրեւ ապաստակ զերի բերուած բամբասքները ամէն օր գան զան կողմեր կը զրկուին ջանքեր բանալու, պատեր հիւսելու և խրամատներու բացումով զբաղելու համար։ Զարմանալի է Թուրք հանրմի մը գերութեան պարագան։ Լսիրենէն դեռ չպաշարուած Պոլսէն Նոյն քաղաքը կը մնայ, ամուսնոյն քով որ սպայ էր այնտեղ. սակայն ճամբան ձերբակալուելով Ֆիլիպէ կը բերուի, ուր կը մնայ հիմա Թուրք հարուստի մը տունը մեծ պատուով, և ինչպէս բան է Հայ կնոջ մը, առաջուընէ աւելի հանգստութեամբ։ Անդեալ շարաթ նամակ մը կը ստանայ ամուսինէն, որ յայտարարելով թէ պատերազմէն առաջ մեկնած էր արդէն Լիմբէնէն և ապրած է։ Պոլիս կը գտնուի, կը յանձնարարէ համբերութեամբ շարժիլ և երջանիկ համարել անձը՝ որ փոխանակ ուռնանիին՝ ինք կը կրէ օսմանցիութեան դժբաղդութիւնն ու տառապանքները։ Կարծեմ Պուլկար կառավարութիւնը նպատ յայտնացուցած է անոր։

Վ. ԱՀԱՐՈՆ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Ֆրանսայի Պատմական Օրը

Ռ. Պիտի Ըլլայ Նախագահը

Երբ այս տողերը կը գրենք, շատ հաւանաբար Վերսայլի մէջ, Ֆրանսայի թագաւորներուն այդ ներկայ հանրապետական սարայրանքին մէջ, տեղի կ'ունենայ վերջնական ընտրութիւնը Հանրապետութեան Նախագահին։

Պ. Լէոն Պուրժուայի բացարձակ հրամայականին վրայ, ամենեն աչքառու ընտրելին կը մնար Ֆրանսայի քաղաքականութեան արդի մեծ ղեկավար պատասխանը Մ. Բուանքառէ։ Այս արժանաւոր անունին վրայ աւելցած երկու երեք անունները մէջ յանկարծ հաւանականութեան նշան մը ունեցաւ Մ. Բամս, Մ. Բուանքառէի Դանչիին երկրագործական նախարարը, դեռ երկի անձնօրէր, որ յանկարծ իրեն շուրջ հաւաքեց նախնական անպայման քուէարկուներու սուսար թիւ մը, Մ. Բուանքառէի ստացած թիւէն աւելի բարձր։

Բայց այս նախնական քուէարկութիւնները վերջնական գաղտնի քուէարկութեան վճռականութիւնը չեն ապացուցուներ, այնպէս որ շատ հաւանական է թէ Հեռագիրը այս գիշեր կամ վաղը առեւտ մեզի Մ. Բուանքառէի հաստատութիւնը, որուն արժանի է թէ՛ Ֆրանսայի պատկառանքին և թէ համաշխարհի քաղաքականութեան քաղաքակրթական իմաստներուն համար։

Մ. Բամս կուսակցական մըն է, Մ. Բուանքառէ՞ ոչ։ Բայց այս վերջինը Ֆրանսայի մեծութիւնը կը նկատէ անոր ներքին ու արտաքին աշխարհավարութեան մէջ հզոր, իսկզբի գաղափարներուն անվերապահ յառաջացման տեսակէտով։ Ամէն կուսակցութեան բարի, օգտակար կողմերը իւրացուցած, կորովի այնտուութեան, շատ քիչերու միայն տրուած սուր ըմբռնողութեան գերազանց մարդն է, և Ֆրանսացիք անձամբ զրկանք ըրած պիտի ըլլան իրենց հայրենիքին, եթէ Վերսայլի քուէարկութիւնը ձախողի այդ անունին շուրջ։

Ինչպէս յայտնի է, նախագահական ընտրութիւնը կը կատարուի երկու ժողովներու, Սենատ. Ժողովին և Մերակայսին միացեալ քուէարկութեամբ, և Նախագահը կ'ընտրուի ձայներու մեծամասնութեամբ։

Ժողովը, որ այս առթիւ «ընդկրէ» անուն կ'առնէ, կը բաղկանայ մօտաւորապէս 900 անդամէ, բայց պէտք է միշտ հաշուել բացականերու թիւ մը, այնպէս որ քուէարկուներու թիւը 800ը չանցնիր։ Ուրեմն ընտրուելու համար պէտք է գրեթէ 400 ձայն ստանալ։ Վերջին նախագահութեան ընտրութեան առեն Մ. Ֆալիէր այդքան քուէ առաւ. իրեն մրցակից ունենալով Մ. Տումէն, որ 340 քուէ միայն ստացաւ։

Մ. Բամի ընտրելիութեան գլխաւոր ախոյանը եղաւ Մ. Գոմպ, որ Ֆրանսայի ժամանակակից պատմութեան մէջ հռչակաւոր է Եկեղեցւոյ և Պետութեան պայքարին առթիւ։ Ժողովին և Մերակայսին արմատականները և ընկերվարական արմատականները, որոնց պետն է Մ. Գոմպ, իրենց ձայները միացուցին Մ. Բամի վրայ, այնպէս որ երրորդ քուէարկութեան միջոցին ստացաւ 323 քուէ ընդդէմ Մ. Բուանքառէի 309ին։

Բայց այս արդիւնքը, ինչպէս վերը ըսինք, նպատաւոր է Մ. Բուանքառէի, քանի որ յիշեալ կուսակցականները իրենց ամբողջ ձայները տուած եղան Մ. Բամսի, ինչ որ մեծամասնութիւն չէ, և հետեւաբար 323էն աւելի ստանալու յոյս չունենար, և կը կարծուի թէ Մ. Բուանքառէ պիտի ընտրուի 400է աւելի քուէով։

Մ. Բամի այդքան յաջողութեան արդիւնքը իր անձնական արժանիքին չվերագրուիր, որովհետեւ արդէն անձնօրէն մը էր մինչեւ վերջին վայրկեանը. բայց հարուստ մարդ է, և այս պատճառով շատ մարդիկ ունի իր շուրջը, որոնց շատ օգտակար ունկնդած է, և ամիսէ մը ի վեր Ֆրանսայի ամէն կուսակցութեան բազմաթիւ թերթեր իր դրուատիքը կերգեն։ Համակրելի ալ մարդ է, այնպէս որ կրնանք ենթադրել մեր Հայաստանի էֆ.ին, որ իր բարեհամբոյր բնաւորութեամբ, միանգամայն բարեկամական լայն շրջանակին շնորհիւ քաղաքական մարդ դարձաւ։

Նախնական քուէարկութեան ի նպաստ Մ. Բամի յաջողութիւնը ընտրութեան երաշխաւորութիւն չկատուելուն իրրեւ օրինակ, կրնանք մէջ բերել մէկ տարի առաջ մեր կաթողիկոսական ընտրութեան պարագան։ Նախապատրաստական երկու կարգ քուէարկութեան ատեն Դուրեան Սրբազան ստացաւ 71 քուէ, ներկաներուն երկու երրորդին աւելի մեծամասնութիւն, իսկ Սուրբենեան Սրբազան ստացաւ միայն 56 քուէ։ Սակայն երկրորդ օրը, Մայր Տաճարին մէջ, վճռական քուէարկութեան պահուն մեծամասնութիւնը շահեցաւ արդի Վեհ. Հայրապետը և Դուրեան Սրբազան փոքրամասնութեան մէջ մնաց մէկ երկու քուէի տարբերութեամբ։

Այս պարագան յիշեցինք քուէարկութեան անակնկալներէն օրինակ մը ցոյց տալու համար։

Ուրեմն ապասենք Մ. Բուանքառէի ընտրութեան։

«ԷՖԷՏ ՏԷ ՖՕՆԲԼԷԶԱՆՍ»Ի ՆՈՐ ԶՈՀ ՄԸ

Քանի մը օր առաջ Ռաեւարական դատարանին կողմէ վճիռ մը արուեցաւ, զոր կ'ալժէ նկատի առնել։ Համառօտ խնդիրն մը, որ հարուստ կարծուած վանառատան մը 200 ոսկիի մօտ առանց փոխարէնի թողի տուած էր, դատարուեցաւ այդ գումարին վճարման և անդուլ խնդրութիւնին ապրանքները ամբարդով պիտի ծախուին այդ պարտքը հատուցանելու համար։

Առանց փոխարէնի տարագրութիւն առլու պատճառաւ, որ մեր հրապարակին վրայ տարածուած յոռի սովորութիւնն է, շատ գործի մարդիկ վնասուած են, յանախ զոհ ըլլալով բարեգործութեան։ Եւ սակայն ատիկա բարեգործութիւն չէ, այլ դրէթէ առհասարակ սնանկութեան համար մէջ դնուողի մը աջակցիլ է, հրապարակին տեւեւորական կարգապահութիւնը խանգարել է։

Նկատելի է որ առեւտրական նեղ վիճակ մը ծագելու և կամ երեւակայական շահաւոր առեւտուր մը ընելու համար է որ առանց փոխարէնի թուղթ կ'ուզուի։ Առաջին պարագային, վաճառականը նախ ինքը վարկ չունի որ կարենայ իր ստորագրութեամբ դրամ հայթայթել, երկրորդ՝ չունի իրական թուղթեր զոր զեղչել տայ, երրորդ՝ չունի տրամադրելի վաճառք, զոր ծախելով դրամի վերածէ և իր նեղութիւնն ամ ձուկ վիճակը պարարելու համար ուրիշ միջոց չի տեսներ, բայց եթէ առանց փոխարէնի թուղթեր առնել և զեղչել տալ։ Փորձերը ցոյց տուած են թէ առեւտրական նեղ վիճակ մը պարարելու այս եղանակը քնաւ իրական դրամ մը չէ եղած, ընդհակառակը պարտքը շատացնելու ծառայած է և հետեւանքը դրէթէ առանց բացառութեան սնանկութիւն եղած է։

Երկրորդ պարագան աւելի ծանրակշիռ է։ Ցաղոց ու փայլուն կարծուած առեւտրական գործեր յանախ անհիմն են, բայց եթէ իրապէս շահաւոր ալ ըլլան, գործի ընթացքին մէջ կուգան այնպիսի պարագաներ ուր պէտքը կ'զգացուի իրական դրամագլուխի մը, որուն դերը չեն կրնար կատարել օ՛չ վարկը և ոչ ալ առանց փոխարէնի թուղթերով հայթայթուած դրամը։

Դրամը, ինչպէս յայտնի է, առեւտուրի մէջ փոխանակուած վաճառքները չափելու գործիք մըն է, որ երկրի մը մէջ կը գտնուի, այդ երկրին առեւտրական գործառնութիւնոց համեմատութեամբ։ Ենթադրենք որ մեր երկրին արտադրութիւններ փոխանակելու, շրջաբերելու համար մէկ միլիոն ոսկի արժէքով դրամ կը բաւէ։ Եթէ այդ դրամին քանակութիւնը աւելցնենք, առանց երկրին արտադրութիւնը աւելցնելու, յաւելեալ գումարը անդործ կը մնայ, որովհետեւ անիկա չափ մը գործիք մըն է լոկ։ Երբ չափին նիւթը՝ արտադրութիւնը չի կայ, ի հարկէ չափը անգործ կը մնայ ու այս պարագային հարկ կ'ըլլայ դրամը արտածել։

Արդ, երբ հիշուն դրամին իսկ առանց արտադրութեան արժէք մը չունի, ի՞նչ արժէք կ'ունենան առեւտր. թուղթերը, եթէ իրրեւ փոխարէն չունենան վաճառք մը։

Առանց փոխարէնի առեւտր. թուղթերը զանոնք առողին ու սաստղին վրայ նստած պատնա ըլլալ դատ, հրապարակին առեւտրական կարգապահութիւնն ալ կը խանգարեն, ըսինք, որովհետեւ տրամադրելի դրամը որ երկրին արտադրութիւնները փոխանակելու և շրջաբերելու պիտի ծառայէ, յաւելացուելով այս կարգի անհիմն ձեռնարկներու, կը շեղի իր բուն նպատակէն և ասով իրական գործառնութիւններն ալ կը վնասուին։ Մանաւանդ եթէ այդ տարբերն գործողութիւնը քիչ մը լայն շրջանակի մէջ կատարուի, առեւտրական կարգապահութիւնը ամբողջապէս կ'ինկնայ։

Վարագոյրը մէկ կողմ տանելով, Մարթին հրեց դուռ մը և երկուքն ալ ներս անցնելով, կրկին ցոյց զոյն խնամով։ Մէկէն ի մէկ գտնուեցան կարծես նոր աշխարհի մը մէջ։ Դմբէթաւոր սրահը իր հազար եղեգեղական ծալիկներով, իր հարաշտութեամբ, իր զուարթ և աղմկալից հասարակութեամբ անյայտ եղած էր, պատատաւոր դռան եռեռը լռութիւն կը տիրէր, և միակ կանթեղ մը կը կռուէր մութին դէմ։ Երկու մարդիկը առանց իրենց չմուչիները ձգելու, անցան նրբանցքէ մը, կեցան մութ դրան մը առջեւ զոր բրգիչորը բացաւ բանալիով մը և զոր իսկոյն գոցեց, կղպանք մը հրելով, յետոյ լուսաշարժիչ մը դարձուց և այն տեղ միայն սենեակը լուսաւորուեցաւ։

Վայելուչ և հանգստաւէտ աշխատութեան սենեակ մըն էր, սովորական սենեակէ մը ոչ շատ տարբեր. գիրանկան գրքեր, ծոր վարագոյրներ, անգգի դրասեղան մը, թղթապանակներ, քարտեզներ և կաշեպատ թիւնկարներ, եթէ սակայն խորը մասնաւոր յարգարանք մը ներկայացնէր։

(Շարունակելի)

ԵՒ ԹՕՐԸ (25)

Մահուշէ Մեանամարտ

Դմբեթաւոր կլոր շէնքին շուրջը բարձրանդակ մը, բազմոցներով, թիկնաթոռներով և ամէն ձեւ կանգուն աթոռներով, հանգիստ կը թոյլատրէր յոգնած չմչկողներուն կամ տեսարանի վայելք անոնց՝ որ լոկ իբրեւ հանդիսատես կուգային։ Այս բարձրանդակին եռեւը, դեղակերտորէն ծածկուած քան դուռներ մուտք կուտային սրահներու մէջ ուր թէպէտ, շոգաբան, կարկանդակները, պաղպաղակները և զանազան զովացուցիչ ըմպելիները կը հրամցուին ապագայ քլուպին անդամներուն, որոնք կը փափաքէին քիչ մը հեռի մնալ ամբոխէն՝ ձայնելու համար խօսակցութեան հանձդները եթէ ոչ Ալիրիին հեշտութիւններ։ Վերջապէս իրարու կը երկնէին գոհունակութեամբ, թէ Բրօֆ. Հորաչիо Մարթին, ալմկումի ֆիզիկիկ կոչուած, հրաւիրուած էր նախագահելու զբօսանքներուն, զանոնք կարգի կանոնի դնել, հակել մուտքերուն և իր արուեստին դասերը տալ պէտք ունեցող այրերուն կամ կիներուն։

Կամաւորներու պերճանքը, բրօֆէսորին համբաւը և բախտաւորութեան յոյսը միացած, իսկոյն բերին ա՛յնքան սպասուած հռչակը։ Մէկ հարուածով կայսերական շինկարանը նորաձեւութիւն դարձաւ։ Բոլոր բարձր դասու ընկերութիւնը հոն եկաւ։ Մուտքի և սպասումի գիները խիստ բարձր էին, ինչ որ նպաստեց ուշադրութիւնը աւելցնելու։ Քլուպ մը կազմուեցաւ և հարկ եղաւ շաբաթուան երեք օրերը վերապահել՝ ընտրեալ հասարակութիւնը ամբոխին չմիանալու դիտ պահելու համար։

Երեք օր վերջ այն օրէն, երբ ամբողջ Անգլիա եկեղեցեաց էր կանանաւորին անյայտանալուն պատմութենէն, որուն համար կ'ըսէին թէ ցերեկ առեն կծիկը դրած էր իր պանպանիներուն քթին տակ իսկ, այն միջոցին երբ ամէն կողմ գրաւներ կը դրուէին թէ կալանաւորը ուր ապաստանած կ'ըլլար թերեւս, թէ արդեօք կարելի պիտի ըլլա՞յ ձերբակալել փախտականը, Բրօֆ. Մարթին կանգնեցաւ կեցած էր դմբեթաւոր սրահին ծայրը՝ գլխին վերեւ կը զտնուէր նուագախումբին ոսկեզօծ պաստգամը, ուր կարմիր վերարկուով խումբ մը երաժշտներ մեծ ախոյժով կը նուագէին զուարթ այրերէն վալսը, իր շուրջը կը պատցնէր հանդարտ գոհունակութեան նայուածք մը, և արդարեւ իր աչքերուն տակ ունէր սիրուն տեսարան մը։

Անթերի տեսակցածի մը վրայ, ընտրելի զոյգեր, խոնդուն վարագոյներէ չըլլանակուած, բարձր դասու ընկերութեան երիտասարդներ և երիտասարդուհիներ, ընդհանրապէս գեղեցիկ, ամէնքն ալ վայելչազգեստ և պատկառելի դէմքով կ'երթային կուգային, ներքնակ քալերով, առանց ո՛և է սխալմանքի կը հեռուէին վալսին յանգաւոր շարժումին։ Այս զուարճալի մարդիկները բոլոր դէմքերուն վրայ նկարած էր ամենասիրուն զոյներ և քուրմ աչքերը ուրախութեամբ կը շողային։

Հորաչիо Մարթին ինքը ալ հաճոյատեսիլ մարդ մըն էր։ Իր կացուցիչքին մէջ քիչ մը թատերավայել, թերեւս, մուշտակով եզերուած կապոյտ թաւիշէ իր վերարկուով, իր կարմիր նեղ տարատով և ներքեւէն կոշիկներով, բայց այս փանթագիտ տարազը անհամաձայն չէր իր պատոնին, և անձերի կերպով կ'արժեւորէր իր նուրբ իրանին և սեղմ սրունքին գիծերը։ Անսեթեւեթ կերպով հանգիստ պէտքերուն մէջ, սեւ ու փայլուն աչքին մէջ դիւրաբաղ կարելի էր կարդալ իր անձին և ուրիշներուն զոհունակութիւնը։ Նաեւ իր ամէնուն անձին ամենաոյժին շարժումը ցոյց կուտար հմուտ խանդ մը, ֆիզիկական հաւասարակշռութիւն մը նոյնքան կատարեալ որքան էլ լայնս էր իր բնաւորութեան ալ հաւասարակշռութիւնը։

Հեռուն հեռու, առանց իր միտնանդներէն ոչ մին յայտնելու իր ատիրը, իր զինուութեան կարգը կը թողուր նուագախումբին տակէն, և իր թուխ դէմքին վրայ կրելով իրմէ անբաժան կէս ժպիտը, յարտնուի շարժումով մը կը ասէր. ամենայնիւ ժամանակի մէջ կրկէրին չիշնար կ'ընէր, յետոյ դառնալով կը կրաքնէր ուսկեզօծ սիւնին, թափանցիկ աչքով մը քննելով ամէն ինչ որ հեռուէն տարտամ կրնար երեւնալ իրեն։ Հիացումի նշանաձեւներ անոր կը հետեւէին, և իր առանձնութիւններուն գնահատիչ մարդու մը համարձակութեամբ կը դառնար իր աչակերտներուն, յանախորդներուն և քաջալերիչներուն ասկեւ։ Կը թուէր աւելի թարմ քան տարիք հարիւ տասնամեայ վրայ։ Իր բոլորտիքը ձայներ կը փսփսային, «Աքանկիլի՛։ Ջիկումի ծիծեռնակը»։

Երբ կը վերադառնար այդ արագ դարձուածքներուն մէջէն, և կը բռնէր իր սովորական տեղը, գոգցես զուարթաբարոյութեան պակերէ էր, ոչ ոք կրնար իրեն վերագրել մտազբաղում մը կամ հոգ մը։ բայց իրաք անձկալից էր, և կը սպասէր, բան մը՝ զոր ընդհանրապէս դժուար է ծածկելը։

Հեռուէնակ զուարթ ամբոխին մէջ, որ մերթ կը խմբուի քարտիներով, մերթ կ'անցնուի՝ ամէն կողմ մեկուսացուած պակերներ գծելու համար, կ'որոշէ վերջապէս փնտուածը։ Նէնար պզտիկ մարդ մը, երկու տարիքներուն միջեւ, յոգնած դէմքով, գորշ սակաւապէս հագուստներով, դժուարաւ ման գալով փայլուն ժրխորին մէջէն, ներս մտաւ, ճամբայ բացաւ դէպի իրեն։ Նշոյլ մը կ'անցնի Մարթիի սեւ աչքին մէջ բայց իր պաղասնակն դիմագիծ ոչ է ներքին յուզում մը չմատնեց։ Ներկեալ կը մօտենայ իրեն, կը քաջուէ, հանդիսաւորութիւնը իր թաւալուն շմուչիներուն վրայ, և բրօֆէսօրը հանակելի դէմքով մը քանի մը զորձնական խորհուրդներ կ'ուտայ իրեն։ Նոյնիսկ կը գիշանի օրինակով քարգել անոր։ Խաղաղ շարժումով մը կրկէսին շշնանին կէսը կ'ընէ մինչ մէսը անոր կը հետեւի կանոնիկապէս, և այսպէս կը հասնին թաւիլով սրճուած բարձր դրան մը առջեւ՝ որուն վրայ կը տեսնուի ասկնատ թղթիկ մը, «Վերսպանուած» բառով։

ազգական ընդհանուր ապստամբի մը պատճառաւ. կ'ըլլայ, ինչպէս օրին ակներեւ ուած են։

Առանց փոխարէնի թուղթ հրապարակ հանելը շատ հին ժամանակներէ ի վեր ծանոթ է Եւրոպայի մէջ։ 200 տարիներէ ի վեր այս կարգի գործառնութիւններ կ'ըլլան «Էֆէմէրիտներ» անունին տակ։

Ընդհանրապէս շնորհագիտական ձեռնարկներու համար կը դիմեն այս միջոցին։

Շահագիտական փոխանակ որոշեալ տեղ իր հաղիւը շանով կամ ֆեսաով փակելու կ'բռնաբարէ լաւագոյն ժամանակի մը և մինչեւ այն տեղն իր դիրքը կարենալ պահելու համար, կ'տեսնուի վիճակի մը հետ առանց փոխարէնի թուղթ հրապարակ հանել։ Սակայն քիչ անգամ իրականութիւն կը դառնան այդ յոյսերը և դրեթէ միշտ մեծամեծ ֆնասներով կը գոցուին։

Ֆրանս. կառավարութիւնը, այդ կարգի թուղթերու պատճառած անխուսափելի հետեւանքները տեսնելով, արգիլած է անոնց յրկաբերութիւնը, մեծ պատիժ մը սահմանելով։ 1897 Դեկտեմբերի հրամանագիրը խաբեբայութիւն կը նկատէ և ըստ այնմ պատժոյ կ'ենթարկէ այդ կարգի թուղթերու հրապարակումը։

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

ԹՈՒՐՔԻԱ ՊԷՏՔ Է ՏԵՂԻ ՏԱՑ

ԵԹԷ ԱՍՈՒՈՅ ԽՆԴԻՐ ՀԱՆԵԼ ԶՈՒՋԵՐ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԹԱՆԻ

Տէրութիւնները համաձայնեցան Թուրքիոյ տալու համար հաշտութիւն կնքելու խորհուրդ։ Այս խորհուրդին մասին պիտի քննէ տրդեօք։ Չենք կրնար հաստատել այս կէտը։

Ծանուցագիրը խոնեմ բառերով խմբագրուած է։ Սակայն Թուրքիոյ ցոյց կուտայ թշնամութեանց վերջակումին վատնգները երկրին համար։ Թուրքիա ճիշտ ձգնաժամ մը անցուց. ասոր նշոնաժամ մը։ Ի վիճակի չէ նորէն նմանելու խառնուրդին մէջ։ Մեծ ճիգեր կապրի չէ պահանջել հիւանդներէն ալ ապաքինողներէն։ Կ'ուզեն թէ անոր դիւանները վատահութեամբ լեցուն են։ Ծանրուցի վատառութիւն, որովհետեւ բանակի մը համար պէտք եղածը մէկ տնուան մէջ չի պատրաստուիր իր յանկարծ, մասնակցութիւն, վերջապահ և ապահովութիւն պանդան ճիւղեր։ Վերջապէս Թուրքիոյ շատը կը պանդէ որ Ասիայ ինդիրը երեւան չգայ։ Այդ, եթէ պատերազմը վերջակի, սվ կրնայ նրաշխաւորել թէ Հայաստան, Սուրիա, Լիբանան, Արաբիա հանդարտ պիտի մնան։ Բրդ-Բիլիսէի վէճ ինկածը ամրոց մը չէ, այլ օսմանեան ամրոցութեան վարդապետութիւնը։ Պատճառ մը չկայ որ Ասիական Թուրքիան Եւրոպական Թուրքիոյն աւելի դիմանայ։ Ամենէն մեծ խելացութիւնն է ցոյցէ անոր։ Բայց ասոր նամար արդ հաշտութիւն մը պէտք է։

Տէրութիւնները, իրենց ծանուցագիրը որքան ալ անս խորտ երեւայ Թուրքիոյ, իր շաներուն մասին ճիշտ ըմբռնում մը ցոյց կուտան հետեւաբար։ Մնաց որ ինչ բանի վրայ կը կռիւի Թրքական անհաշտութիւնը։— Կորսուած կղզիներու և իմնալու վրայ եղող էտիրնէի վրայ։ Ինչ է Թուրքիոյ յոյսը։ Նորէն արդիւք եա առնել կղզիները։ Բայց ռովային ոյժ չունի։ Ազատե՞լ արդեօք էտիրնէն։ Լաւ և կատարեալէս պատրաստ 400 000 դշնակից զինուորներու պատ մը դիմը կը բաժնեն անկէց։ է՛, ուրեմն։ Պէ՞տք է արդեօք մտածել թէ Բեսմիլ փաշա ուղէ գործադրել Լոնտոնի դաւադիցներուն կ. Պոլսոյ ազիզ հասնելու ենթադրութիւնը, ա՛յն յոյսով թէ կայսերութիւնը պիտի կնճատի, և Տէրութիւնները իրարու հետ պիտի դժտին։ Ունա՛յն յոյս։ դաշնակիցները մեծ խանութեամբ չեն ուզեր մասներնին այրել Այա—Սոֆիայի մէջ։ Ռուսիա, իրական անշահախնդրութեամբ մը, յայտարարեց թէ ա՛ռի պարզանեռու մէջ Նեղուցներու խնդիրը պիտի չի յարուցանէ։ Հետեւաբար կնճռոտութիւններ պիտի չեղան։

Տէրութեանց միաձայնութիւնը բարեդէպ իրողութիւն մըն է, այնքան աւելի բարեդէպ, որ կ. Պոլսոյ մէջ իրենց մոռալուս միջամտութիւնը պիտի չսպառէ իրենց դերը։ Իրենք կը մնայ կարգադրել Ասիայի խնդիրը՝ որ գիւրին չէ։ Պիտի զգացին նաև անշշուկ Պուլկարիոյ և Ռումանիոյ վէճերը։ Սրուն համար խաղաղիկ լուծում մը կը մատնեն ամենքն ալ։ Հետեւաբար իրարու հետ խօսքի բանուելու անոնց կարողութիւնը մասնաւոր արժէք մը կ'առնէ։ Օտարները պիտի չպարմանան երբ Ֆրանսացիք կ'ուրախանան որ Ֆրանսա, ուրիշ ամէն երկրէ աւելի, նպաստեց հաստատուն պահելու Տէրութեանց միջեւ այն չփուլը, ուրկեց այս համաձայնութիւնը ծագեցաւ։ Ուստ, բոլոր մայրաքաղաքներուն մէջ կը գովուի այն մեծոտիկ ճիգը՝ զոր Բարիզի Դեպիճը պարզեց՝ առաջ բերելու համար այս մարդերի համաձայնութիւնը։ Ո՛չ ոք կը հակառակի թէ մեր (ֆրանսական) քաղաքականութեան ուղղամտութիւնը վերականգնեց և հաստատուն պահեց եւրոպական համերաշխութեան իմաստը և ոգին։

Այս քաղաքականութիւնը յարատեւ կերպով համապատասխանեց ա՛յն երկու յաներուն, որոնք պարտաւոր էին առաջնորդ բլլալ ֆրանսական գործողութեան։ Առաջինն էր մեր բարեկամներուն և մեր դաշնակիցներուն ամրողջ և հաստատուն աջակցութիւն մը։ Բեթերսպուրկի ինչպէս նաեւ Լոնտոնի մէջ կը հաշուի թէ ա՛յս այսպէս է։ Երկրորդն է տեսութեանց անկեղծ փոխանակութեամբ մը ոչ տրտատել պատուաւոր համաձայնութիւնները։— Կ. Պոլսոյ մէջ բլլալիք դիմումը, ինչպէս նաեւ Լոնտոնի դեսպանական ժողովը կ'ապացուցանեն թէ Մ. Բուռնդսէ երկրորդ արդիւնքն ալ տաքինին պէս ունաք բերաւ լիովին։

ԹԷ ԻՆՉՈՒ Է ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

Հաւաքական ծանուցագիրը, Լոնտոնէն «Թանի» գրուածին նայելով, հետեւեալն է. — Տէրութիւնք փափաք կը յայտնեն թոյլ տալու պատերազմին վերադարձն։ Ցնտոյ ի վեր կը հանեն պատասխանատուութիւնը՝ որ առաջ պիտի գայ օսմ. կառավարութեան համար, և թէ նոր պատերազմին հետեւանքը նոր չփոթութիւններ առաջ պիտի բերէ Թուրքիոյ միւս կէսերուն վրայ։

Տէրութիւնք յեռոյ կը խօսին ի հարկին օժանդակելու օսմ. կառավարութեան որպէսզի կրկին կազմակերպէ ինքզինքը, հակառակ պարագային դժուար պիտի բլլայ օժանդակութիւն մը տալ Տէրութիւններէն։ Հետեւաբար խորհուրդ կ'ուտան Բ. Դրան տեսք տալ էտիրնէի խնդրոյն վրայ, և եգեան ծոմսն կղզիներուն խնդիրն ալ յանձնել Մեծ Տէրութեանց վճռին։

Ծանուցագրին չեշտը ամուր է, բայց կը պակէ մէկ քաղաքավարական և բարեկամական ձեւ։

Այդ ծանուցագիրը այս ձեւով պատրաստելու համար չատ աշխատեան Լոնտոնի դեսպանները, որոնց կը նախագահէր Սըր Էտուարտ Կրէյ։

Կանուցագրին մէջ նաւային ցոյցի բրնաւ խօսք չկայ, որովհետեւ անոր գործադրութեան դժուարութիւնները յայտնի էին, յեռոյ համաձայնելու համար ժամանակի պէտք կար, հետեւաբար խոհեմութիւն համարեցին առ այժմ այդ խնդիրը մէկ կողմ թողուլ։

Մայրաքաղաքներուն մէջ այն տպաւորութիւնը կայ թէ դժուար է գոհացուցիչ պատասխան մը տալ Բ. Դրանէն, թէեւ մեծ յոյս ունին Բեսմիլ փաշայի խոհեմութեան վրայ։ Բայց միւս կողմէ կ'ըսուի թէ Բեսմիլ փաշայի խոհեմութիւնը պիտի չկրնայ յաղթել հանրային կարծիքին։

*** «Թանի Լոնտոնի Թղթակիցը կը հեռագրէ։— Պալքանեան պատուիրակներուն մէկ մասը, մասնաւորապէս Վէնիզելոս և Վէնիչ, վերջին չաթթը անցան Օրֆորտի մէջ։ Պատուիրակները Լոնտոնի Ցունական դեսպանատունը հրաւիրուած են Նոր Տարին ծանելու համար։

Դալով օսմ. պատուիրակներուն, անոնք կը շարունակեն, առանց Թուական մը որոշելու, քսել թէ իրենց մեկնումը մօտալուտ է։

Այսօր կը յուսացուի տէրութեանց պատասխանները առնել, Բ. Դրան ներկայացուելիք ծանուցագրին մասին։

Բոլորին հետաքրքրութիւնը դարձած է այժմ, դէպի Պոլիս։ Տէրութեանց ծանուցագրին թողնելիք ազդեցութիւնը ինչ պիտի բլլայ, չատ դժուար է դուշակել առիկա։

Անկասկած Օսմ. Պատերազմական Նախարարութիւնը և իր շրջապատը համակարծիք պիտի չբլլան թշնամութեանց վերջակումին, որ իրենց աչքին, բոլորովին ազատալի պիտի թուի։

Պոլսէն գրող բազմաթիւ թղթակիցներ կը յայտնեն թէ պէտք է նպաստաւոր կերպով ընդունիլ երեւելիներու ժողով գումարելու հրաւէրը։ Հանրային կարծիքը պատերազմի վերջակման նպաստաւոր տրամադրուած բլլալով, վարչապետ կ'ուզէ պատասխանատուութենէ ազատիլ, այն պատճառով որ իր տեսակէտը համապատասխան չէ հանրային կարծիքին հետ։

Վերջապէս զօր. Սամօֆի և օսմ. պատ. Նախարարին ժամեր տեւող տեսակցութիւնը մեզի թոյլ կուտայ կարծելու թէ երկու կողմերը այնքան անհայտ չեն, ինչպէս որ ենթադրել կուտան Լոնտոնի երկու կողմերու պատուիրակները։

«Թայմս» կ'ըսէ թէ համաձայնութիւնը անկարելի չէ, սակայն ի յայտ կու գայ երկու հակառակորդ կողմերու յայտարարութիւններէն։ Էտիրնէի վիլայէթին մեծագոյն մասին յանձնումը այլեւս խնդրոյ առարկայ չէ։ Թուրքիոյ պատրաստ գրաւէ բռնի ոյժով Սիլիսթրէն, բայց այս գրաւումը անկարելի գործողութիւն մը պիտի բլլայ և ոչ թէ Թուրքիոյ հետ համագործակցութիւն մը։ Արդէն կը յուսացուի թէ համաձայնութիւն մը պիտի կնքուի։ Ռումանական կառավարութիւնը քուրքովին որամագիր է Պուլկարիոյ ապանովել այն անհեսական առաւելութիւնները զոր վերջինը կը փափաքի երկար ժամանակէ ի վեր։

ՅՈՒԵՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

«Մանչեսթր Լոնտոնի Թղթակիցը կը գրէ Ցնվր. 12 թիւով.— Շաբաթը, որ կ'սկսի, ժամանակին պատմութեան ամէնէն կարեւոր մէկ թուականը պիտի կազմէ։ Գէշ, չատ գէշ կ'սկսի այդ շաբաթը։ Մեծ տէրութեանց Լոնտոնի դեսպանները, Արտաքին գործոց Նախարարը և պալքանեան ու օսմ. պատուիրակները ամէնքն ալ յուսահատ են։ Անգլ. Նախարարներուն և օտար դեսպաններուն կարծիքով, ամէն բան վերջացած է և խզումը սաստիկ է։

— Մեր ձամբու պայուսակները կը պատրաստենք, կ'ըսեն Թուրքերը։ Պիտի մեկնինք, որովհետեւ աւելի լաւ կը սեպենք պատերազմը վերսկսիլ և կ. Պոլիսը կորսնցնել քան թէ էտիրնէն Պուլկարներուն տալ։

— Բայց թո՞ղ մեկնին, կը պատասխանեն դաշնակիցները։ Թո՞ղ չուտ մեկնին, որպէսզի կարենանք պաշտպանել վերջացած հոլակել զինադադարը։ Մենք երբէք պիտի չընդունինք այդպիսի զինադադար մը։ Ազէկ չբրինք վեց շաբաթ կորսնցնելով։ Մենք պէտք չէր որ թշնամութիւնները դադրեցնէինք, վասնզի եթէ պատերազմը շարունակէինք, շարթեներէ ի վեր հաշտութիւնը ստորագրուած պիտի բլլար։

— Ո՛և է յոյս չունինք, կ'ըսեն Արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ, թէ պիտի կրնա՞ք հաշտեցնել երկու կողմերը։

— Բ. Դրան մեր ներկայացուելիք ծանուցագիրը մեծ փոփոխութիւն մը առաջ պիտի չբերէ, կ'ըսեն օտար դեսպանները։

Արդի վիճակին նախընթացները չատ են։ 1878ին, Պերլինի վեհաժողովին մէջ, անգլ. պատուիրակ Լորտ Պիքոնսֆիլտ երեք անգամ սպառնաց Պերլինէն մեկնիլ եթէ Ռուսերը պնդէին իրենց պահանջումներէն մէկ քանիին վրայ։ Երեք անգամ ալ, անգլիացի պատուիրակը գնել տուաւ երկաթուղիի իր տոմսակը Լոնտոն դառնալու համար, և ոսկայն դաշնագիրը ստորագրուել եւ միայն մեկնեցաւ։ Իրաւունք ունինք այսպիսի նախընթաց մը յիշելու և հետեւցնելու թէ Թուրք պատուիրակներն ալ հայտնեան դաշնագիրը ստորագրելէ ետք միայն պիտի մեկնին։ Ո՛չ ոք կրնայ պատասխանել այս հարցումին։

Սակայն ստոյգ է որ երկուստեք կը չափազանցեն յուսահատութիւնը։ Զմտանենք որ մեր գործը Արեւելքցիներու հետ է, որոնք չատ վարպետ են դիւանագիտական սակարկութիւններու մէջ և սովորութիւն ունին ըսելու թէ «սաստիկ մեր վերջին խօսքն է», բայց ի հարկին կը փոխեն իրենց լեզուն։ Միւս կողմէ, երկու կողմերէն ո՛չ մէկը կ'ուզէ որ պատերազմը վերսկսի։ Բոլոր մեծ տէրութիւններն ալ հակառակ են արդէն։ Ռուսմանիա իսկ նախապատիւ կը սեպէ Պուլկարիոյ հետ համաձայնելու քան թէ պրդտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալու։ Պատերազմի դէմ այն ընդհ. զգուանքը միակ որոշ իրողութիւնն է, որ ներկայ խիստ մութ կացութենէն կը ծնի

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԵՒ

ՅՈՒԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԻԼԼՆԱՅԻ ՄԷՋ

Վիլլնայէն կը գրուի «Մանչեսթր.— Աւստր. մամուլին հաղորդուած կէս պաշտօնական լուրերէ հասատացին «Մէնիտիէ» քանի ուրն յանդուգն յարձակման յաջողութիւնը։ Լրագրները խոշոր գիրերով կը հաստատեն այս մասին առնուած տեղեկութիւնները և իրենց հիացումը կը յայտնեն այս փայլուն արշաւին համար։

*** Պերլինէն կը հեռագրեն.— Բուվանակ մամուլը իր հիացումը կը յայտնէ «Մէնիտիէ»ի համար, որուն յանդգնութիւնը կը պանծացնէ։

*** Վիլլնայէն կը հեռագրեն.— Աւստրիական մամուլը կ... Թուրքիան «Մէնիտիէ» յանդգնութեանը համար, որուն արիութիւնը և յանգնութիւնը ի վեր կը հանէ։ Ոմանք Բոսնիա-Կ.ստ Բէնիրայի ոմբակոծումը յոյներուն համար խիստ անհաճոյ սնահանկալ մը պիտի բլլայ։ Թրքական թնդանօթներ կրնային դիւրաւ ոմբակոծել նաև Պիրէոնը։ Եթէ օսմ. նաւատորմիղն այս գործունէութիւնը չարունակէ, պէտք է շանեկան դէպքերու սպասել Եգէյական մէջ, որոնք զգալապէս պիտի փոխեն իրաց վիճակը»։

*** «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ» կը գրէ, «Թուրքիա զգաստի տեղեկութիւններ առած բլլալու է յունական նաւատորմին վրայ, որ երեք ամիսէ ի վեր գործի վրայ է և որուն մէկ մասը այժմ կը նորոգուի։ Յոյները «Մէնիտիէ»ին պիտի հարձակեն Ավերոֆի միջոցաւ, որուն բացակայութենէն պիտի կրնայ օգտուիլ օսմ. նաւատորմը, փնտռելու համար Յոյն նաւատորմիղը։

ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ ԴՐԱՒԱԾ ԵՐԿԻՐՆԵՐԸ

Աթէնքի մէջ հրատարակուող Թերթ մը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ գրաւուած երկիրներու հողային տարածութեանց և հոն ապրող բնակչութեանց մասին։

Պալքանեան տէրութեանց գրաւած հողերը 170,400 քառ. ֆրլ. տարածութեան կը հասնին և ունին 5 միլիոն 195,878 բնակիչ։

Ցունաստանի գրաւած հողերուն մէջ կը գտնուի 1 միլիոն 846,60 հոգիէ բաղկացած բնակչութիւն մը, որոնցմէ 1 միլիոն 342,462ը Յոյն է, 59,580ը Պուլկար, 353,400ը Իսլամ, 11,690ը ուլահ և 73,930ը հրեայ։

Պուլկարներուն գրաւած երկիրներուն մէջ կայ 1 միլիոն 506,854 հոգիէ բաղկացեալ բնակչութիւն, որոնցմէ 943,144ը Յոյն են, 288 560ը Պուլկար, 679 650ը Իսլամ, 25,600ը Սերպ, 12,100ը Հրեայ, 1200ը Ուլահ և 6,506ը Հայ։

Բ. ԴՈՒՌՆ ԻՆՉ ՊԻՏԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Բարիզէն երէկ առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ.— Այստեղ ընդհանուր կերպով սա տպաւորութիւնը կայ թէ Թուրքիոյ կողմէ տէրութեանց ծանուցագրին արուելիք պատասխանը քաղաքավար մերժում մը պիտի բլլայ էտիրնէի խնդրին համար, բայց այնպիսի խուսափողական կերպով որ տէրութիւնք պիտի կրնան բանակցութիւնը վերսկսիլ թրքական նոր զիջումներու հիման վրայ, էտիրնէն դուրս բլլալով։ «Թան» այս մասին Լոնտոնէն կ'իմանայ թէ Թուրքիա վճռական պատասխան պիտի չտայ։ Դիւանագիտորէն պիտի յայտարարէ իր պատասխան—ծանուցագրին մէջ թէ դ——— է տէրութեանց յարդոյները լսել կարգ մը կէտերու վերաբերեալ։ Լոնտոն գտնուող օսմ. պատուիրակները կը կարծեն սակայն թէ Բ. Դրան պատասխանը ժիտական պիտի բլլայ»։

*** Բարիզէն կը հեռագրեն. «Կը կարծուի թէ Բ. Դրան պատասխանը պիտի բլլայ քաղաքավար, առանձական և հարգական, մանաւանդ քարիթիւլասիոնները և մաքսային ազատութեան խնդիրներուն վրայ։ Այս պատասխանը թոյլ պիտի տայ խօսակցութիւնները շարունակելու։

*** Լոնտոնէն կը հեռագրեն.— Ռիւթէրի կողմէ դիւանագիտական շրջանակներէ քաղուած տեղեկութիւններուն նայելով, Թուրքիա վերջին պահուն «ափաւորութիւն ցոյց կուտայ։ Ասով մէկեղ կ'ընդունուի թէ ունէ որոշ իրողութիւն մը չկայ, որուն վրայ կարելի բլլայ հիմնուիլ, կացութիւնը աւելի լաւատեսութեամբ դիտելու համար։ Կը կարծուի թէ Թուրքիոյ պատասխանը մեծ տէրութեանց ծանուցագրին վերջնական հանգամանք մը պիտի չունենայ։ Ընդհակառակը, Բ. Դուռը պիտի ջանայ կարելի եղածին չափ յետաձգել վերջնական պատասխանը։

ՄԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆՆԵՐԷ չատեր մասնաւոր գոհմարում մը ունենալով, երկրին արդի կացութեան վրայ երկար խորհրդակցութիւններ կատարեցին։

ՏԵՂԱԿԱԼ ՀԻԼՄԻ ԷՖ., որ Զաթալճա դտնուող որարդ զօրաց Երդ վաշտին մէջ կը ծառայէր, տեղւոյն Պատերազմական Ատեանին առջեւ հանուեցաւ քաղաքականութեան մասնակցած բլլալուն համար։ Հիլմի էֆ. յանցաւոր ճանչցուելով ասիճանազրկութեան դատապարտուեցաւ։ Սուլթանը վերադարձուցած բլլալով այս վճիռը, Հիլմի էֆ. Պատերազմական պաշտօնատան հրապարակէն վրայ բազմաթիւ զինուորներու և սպաներու ներկայութեան ասիճանազրկի եղաւ և այս առթիւ արարողութեան կատարուելէն ետք ազատ թողուեցաւ։

ԶԷՔՔԻ ՊԷՅ ԴԱՏԸ վճռաբեկ ատեանին կողմէ քննուած և վերստին տեսնուելու պայմանով եղեռնագործ ատեանին վերադարձուած բլլալով, յիշեալ դատավարութիւնը պիտի վերսկսի յառաջիկայ յունվար 9 չորեքշաբթի ցրը։

ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՈՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ.— Իզմիրեն կը գրուի թէ բազմաթիւ ոստիկաններ ձերբակալուեցան քրիստոնեայ և հրեայ զինուորներ փախցուցած բլլալու մեղադրանքով։

ԱՆԴԼ. «ՏԱՐՄՈՒԹ» յանձնաւոր, որ Իզմիր կը գտնուէր, անձնական ուղղութեամբ մեկնեցաւ։ Հիմակ Իզմիրի առջև կը գտնուին միայն ամերիկեան «Թենէֆ» ֆրանսական «Ժիւլիէն ոը լա կաավիէր» մարտանաւերը և հոլանտական փոքր յաձանու մը։

ՊԷՐՈՒԹԻ մէջ ընդհանուր ժողով մը գումարուեցաւ կուսակցին նախագահութեան տակ և բարենորոգմանց խնդրին վրայ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

*** Սուրիոյ և Հալէպի Նահանգներուն մէջ ընդհ. ժողովներ գումարուեցան։

ԿԻՒՄԻՇՀԱՆԷի Միքէլարքի անուանուեցաւ Միհանթ պէյ։

ՄԱՀՄՎԾԻՒ.— Բոմբ զաստակի քնակիմէնմակի և ինքներուն ոչիարները յաջողեցան և Մէհմէտ Ալին սպանող Քէրիմ օղլու Մանդուր մահուան դատապարտուեցաւ։ Երդնկայի դատարանին կողմէ։ Կայս. իրատէ մը վաւերացուց այս վճիռը։

ԼԻԲԱՆ ՆԻ կառավարիչ Յովհաննէս փաշա Դուլյանեան երէկ իր պաշտօնաթերթն ուղեւորեցաւ։ Վարչապետին կողմէ թիկնապահ մը և ուրիշ քարմաթիւ անձնաւորութիւններ ողջերթ մաղթեցին։

ՇՈՊԵՆԱՒԻ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.— Երէկ առտու Ոսկեղջիւրի 7 թիւ շոգենաւը Եմիր խսկէլէսիին մեկնող ուրիշ շոգենաւի մը ընդհարեցաւ և երկուքն ալ վնասուեցան։ Շոգենաւերէն մէկը իր հաճան չարուհնակած պահուն մեծ նաւ մը ընկզմեց։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԶԻՆ. ԿՑՈՐԴԻՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Վիէննա, 16 Ցնվր. (Իգոամ).— Պոլսոյ Ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդը իր կառավարութեան գրկած տեղեկագրին մէջ զինուորական ընդհանուր վիճակին վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ օսմ. զինուորները պիտի կրնան նամ մղել Պուլկարները և մինչեւ իսկ հաւանականութիւն կայ որ օսմ բանակը յաղթանակէ։

ԴԵՍՊԱՆՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

Վիէննա, 16 Ցնվր. (Իգոամ).— Դեսպաններու ժողովին այսօրուան նիստին մէջ խորհուեցաւ ա՛յլ միայն օսմ. կառավարութեան, այլ նաեւ դաշնակից պետութիւններու վրայ ալ ազդեցութիւն բանեցնելու միջոցներուն վրայ։ Մէկ կողմէ պիտի առաջարկուի Բ. Դրան որ էտիրնէն յանձնէ և միւս կողմէ պիտի ազդարարուի պալքանեան պետութեանց որ հարկ եղած զիջողութիւնները ընեն օսմ. բանակին և ազգին զգացումները չվիրաւորելու համար։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վիէննա, 16 Ցնվր. (Սագան).— Այստեղի զինուորական շրջանակներուն մէջ կ'ըսուի թէ Ռուսիա չանգեր կ'ընէ որպէսզի դէպքեր պատանին արեւելեան Անատոլուի նահանգներուն սահմանագլուխներուն վրայ, որպէսզի միջամտելու պատրուակ մը ունենայ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Վիէննա, 16 Ցնվր. (Իգոամ).— Սոֆիայէ առնուած հեռագրի մը նայելով, Պուլկարիոյ մէջ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին պատերազմը չարունակելու համար։ Պալքանեան տէրութեանց միջեւ համաձայնութիւն գոյացած է որ Սերպիա օգնական զորք ղրկէ Պուլկարիոյ։ Պատերազմը սկսուելուն պէս, էտիրնէի վրայ յարձակում պիտի բլլայ եղեր։

ՎԻԼՆՆԱՑԻ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ

Վիէննա, 16 Ցնվր. (Սագան).— «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ» քննելով այն վիճակը, որ առաջ պիտի գայ երբ պատերազմը վերսկսի,, կ'ըսէ. «Եթէ օսմ. կառավարութիւնը յաջող դաշնակիցները իրարմէ բաժնել, կամ եթէ պալքանեան պետութեանց միջեւ անհամաձայնութիւն առաջ գայ, օսմանցիները կրնան կարեւոր յաջողութիւններ ձեռք բերել, սակայն կարելի չէ որ յարձակողական պատերազմի ձեռնարկեն։

ՀԱՅԱՍ ԹԱՀՍԻՆ ՓԱՇԱՅԻ ՓԱԽՈՒՍՏԸ

Վիէննա, 16 Ցնվր. (Սագան).— Աթէնքէն առնուած հեռագիրներու նայելով, Հասան Թահսին փաշա, որ Սելանիկի հելլէններուն յանձնած էր, յիշեալ քաղաքին փախուստ տուած է։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԹՇՆԱՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՊԻՏԻ ՎԵՐՍԿՍԻ

Սոֆիա, 16 Ցնվր. (Կ. Պոլսոյ դրկ.).— Թագաւորն ու Վարչապետը Սոֆիա դարձան։ «Միր» կ'ըսէ.— Դերադոյն ժողով մը գումարուեցաւ Մուսթաֆա փաշայի մէջ, Թագաւորին նախագահութեամբ և չորս բանակներու հրամանատարներուն և մեծ սպայակոյտի պետերուն ներկայութեամբ։ Խորհուրդը որոշեց վերսկսիլ թշնամութիւններու, այն պարագային երբ տէրութեանց դիմումին և այն դիմումէն եթէ պալքանեան պետութեանց կողմէ վերջնագիր յանձնուելուն վրայ Թուրքիա չփութայ հաշտութիւն կնքել դաշնակիցներուն առաջարկած պայմաններով։ «Միր» կը դրուատէ այս որոշումը։

ՆԱՆԸՆԱԿՆԵՐԻ ԼՈՒՐ ՄԸ

Վիէննա, 16 Ցնվր.(Օսմ. գործ.).— Կը հաւատուի թէ Դերմանիա կը հակառակի Էտրնէի Պուլկարիոյ թողուելուն և խստիւ կը մերժէ իր հաւանութիւնը տալ հաւաքական ծանուցագրին։ Ասոր վրայ բանակցութիւններ կ'ըլլան Վիէննայի և Պերլինի միջեւ։

ԻՆՔՆԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ

Լոնտոն, 16 Ցնվր.— Երեսփ. ժողովը 256ի դէմ 368 ձայնով ընդունեց Իրլանդական ինքնավարութեան ծրագիրը երրորդ ընթերցումով, նախարարական երեսփոխաններու բուռն ծափահարութեանց մէջտեղ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Սոֆիա 16 Յնվր. (Կ. Պոլսոյ գործկ.).— Կը հաւատան թէ Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ միջև կացութեան վերաբերեալ վերջին լուրերը ազէկ են։ Անհամաձայնութիւնը կարգացած է իր սաստկութիւնը և աւելի հանդարտ երեւոյթի մը մէջ մտած է, ինչ որ բարեկամական լուծումի յոյս մը կը ներշնչէ։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՅԱՊՈՆԱՅԻ ՄԻԱՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆԸ

Բարիզ, 16 Յնվր.— Մամուլը ի վեր կը հանէ միութեան ոյժի բացակայութիւնը ակրութեանց գործունէութեան մէջ։ «Թան» խօսելով դաշնակիցներու կողմէ Բ. Դրան արուելիք ծանուցագրի մը վասնզաւոր նրագրին վրայ, կ'ըսէ թէ դաշնակիցներուն այդ ծառայութենէն ետ կենալը արդիւնք է Ռուսիոյ և Ֆրանսայի միջամտութեան, որոնց կատարած դիւանագիտական դերը կը չեչտէ։

ՄԵՐ ԳՈՒՆԱՌԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ

Թէրթիս շրջուն վարչական պաշտօնեայ Գ. ՊԵՏՐՈՍ ՎԱՆԵԱՆ, Անգարայի և Իզմիրի կողմերը մեկնած լինելով, Մանգամէի հաշուական խնդիրներով զբաղելու համար, կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որպէս զի հաճին ամէն տեսակ դիւրութիւն ընծայել յիշեալին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԱԽ ԱՄՕԹ Է. ՅԵՏՈՅ ՄԵՂՔ Է

Ազգ. Վարչութեան դիրքը խախտելու և զայն իբրեւ Հայկական Հարցին անտարբեր ցոյց տալու համար, կարգ մը մարդոց ամբաստանութիւնները այնքան շատով պախարակելի պիտի չըլլային, եթէ այդ պարոնները և զանոնք հովանաւորող մէկ կամ երկու թերթերը՝ Ազգ. Հարցը իբրեւ պատրուակ չծառայեցնէին իրենց ձեռքը, և զայն իրենց ո և է հաշիւով, ո և է տեսակէտի կամ անտեսանելի նպատակով, նախասիրած մէկ անձին Օրմանեան Ս.-ի հետ կապած չըլլային։

Տիս՛ւր ճակատագրականութիւն. ամենէն նուիրական հարցին շուրջ անգամ անձնականութիւնը, նոսիրութիւնը, այնքան առաջ տանիլ որ զոհողութեանց, անցեալ ներկայ ազգանուէրներ հաստատամտութիւնը առ ոչինչ դրել, և զուտ անձի մը հետ կապել ուզել անպատճառ. Ազգին ճակատագիրը... Ասիկա պարզապէս անուն չունի ազգասիրութեան մէջ, կամ, եթէ ունի իսկ, տգեղութիւն է յայտնել զայն հոս։

Մանաւանդ ներկայ պարագաներուն մէջ, երբ վարչութիւնը, ուղղակի, ինչպէս որ վայել է, Ամենայն Հայոց Հայրապետին ուղղութեան մնոր գծած ճամբուն հետեւելով, առանց թմբուկի կ'աշխատի, ելլել և անպատճառ պահանջել անորմէ որ կէս ճամբան իսկ չկարած, հաշիւ տայ, ասիկա նախ ԱՄՕԹ է, յետոյ ՄԵՂՔ է։

Այս տխուր պայքարին դերակատարները այնքան շլմորած են ի միս ընդհանուրին իրենց անձնականութեան և մանաւանդ թեան շահերուն մէջ, որ երեւոյթները անգամ փրկելու սանկ ժեսթ մը չեն ըներ, և իրենց մաղձը դուրս կուտան, ուղելով կամ դիտմամբ այնպէս ենթադրելով թէ Օրմանեան Ս.-ի աջակցութիւնը երբ չկայ գործին մէջ, այն գործը պիտի վիժի։ Եւ այսպէս ըսողներուն մէջ, խիստ դժբախտաբար, կը գտնուին երեւելիներ, խմբագիր, խմբագրապետ, արտօնատէր, որոնք ոչ միայն դեռ չմոռցուած անցեալին մէջ, այլ նոյն իսկ քանի մը ամիս առաջ տա ուին անհաշտ էին Օրմանեան Ս.-ի գործունէութեան միջոցաւ առաջ դալիք ո և է օգտակարութեան դաղափարին հետ։

Պիտի դայ անշուշտ ժամանակը, երբ այս տարօրինակօրէն յեղեղուկ և անիմանալի կերպով հաշուուած էնթրիկներուն քաղը վեր պիտի առնուի, ինչպէս 1908 Յուլիս 12-ի յաջորդող անմիջական օրերուն՝ իրենց այսօրուան պանծացուցած անձին էնթրիկներուն քաղը վեր առին այնպիսի, աւա՜ղ, անձեր, որոնք հիմա շրջմոլիկ հուրի մը պէս կը սաւառնին անոր շուրջ։

Պիտի դայ անշուշտ ժամանակը, երբ դիմակաձեւ պիտի ըլլան նոր շրջանի... հին Օրմանեանականները, որոնք իրենց մանուցիկ լոզանձներով տխուր անցեալի մը նոյնքան տխուր դերակատարները անպարտ արձակելու հրեշային թուղթը երեւան բերելէ վերջ չեն կասիր, չեն դոհանար, և կը յանդգնին Ազգ. Հարցը նշաւակ դարձնել իրենց կիրքերուն, Վարչութեան դէմ, նոյն իսկ անուղղակի կերպով Ընդհանրական մարմնոյ և հայրենասէր Հայրապետին դէմ պարքեր արձակելով։

Պարոնե՛ր, ԱՄՕԹ է ասիկա, ՄԵՂՔ է ասիկա։

Եթէ ունիք գիտողութիւններ, վայրկեանին վսեմութիւնը և պատահականութեանց սոսկումը նկատի առնելով, ըստ այնմ շարժեցէք. անձի խնդիր մի՛ յարուցանէք, խնդիր մը՝ որուն համար արդէն ապագան ձեզմէ հաշիւ պիտի պահանջէ, կամ ի կենդանութեան և կամ յետ մահու։

Մեր դիրքը, մեր շուրջ յարուցուած հետաքրքրութիւնը ի՞նչ որ կը պարտաւորէր ընել, դանց չեղաւ — ոչ Վեհ. Հայրապետին կողմէ և ոչ ալ Վարչութեան կողմէ, որ ուղղակի Ն. Վեհափառութեան թելադրութեանց համեմատ կը շարժի։

Պարոնե՛ր, դուք դարձեալ ձեր գիտցածը պիտի երթաք, բայց կը մաղթենք որ ձեր «քլիք»ը մնայ խիստ սակաւաթիւ, «քլիք»ը՝ որ այս վսեմ բոպէներուն անձնականութեան եռեւէն կը վազէ, «իմ անձս», «անոր անձը» աղաղակելով։

Աղաղակեցէ՛ք... ա՛յս է ձեր պաշտօնը, բայց մենք մաղթենք որ Վարչութիւնը յարատեւէ իր ընթացքին մէջ, և հեազնետ ի գործ դնէ ինչ որ վայրկեանին պէտքը կը պահանջէ ըստ օրէն, առանց կարեւորութիւն տալու այդ աղաղակներուն, որոնք անձնականութիւն կը բուրեն, խնդրոյն լրջութենէն բոլորովին անմասն։

Ա, ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ԻՆՉ ԸՍԱՒ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ

Ս. Պատրիարքը, առջի օր այցելեց Պատ. Նախարար Նազիմ փաշայի, որպէս զի ազատ արձակութիւնառաջամարտի պատասխան Վարդգէս էֆ.։ Ն. սրբազանութիւնը երկարօրէն պարզեց Պոլսոյ թուրք թերթերու Հայ ազգին հանդէպ գրծած դրգռիչ լեզուն, և բաւ թէ «Իփհամիկ Ալէմտար» իրենց խմբագրականներով այնքան գէշ ազդին Հայ ազգին վրայ, որ Պատրիարքանը տիպուեցաւ ներքին գործոց Նախարարին ուշադրութիւնը հրաւիրել այս մասին։ Սակայն նախարարը փոխանակ խստօրէն պատժելու այդ գրգռիչ յօդուածներուն հեղինակները, բաւ մեզ թէ պիտի կանչէ նոյն թերթերու պատասխանատուները որ իենց լեզուն չափաւորեն։ Երբ «ալէմտար»(Մեր արիւնը մի բորբոքեցնէք»ի նման խօսքեր կ'ընէ ու չի պատժուիր, ինչո՞ւ համար հայ թերթի մը երբ հայատեաց նահանջներու վիճակը կը պարզէ և տեղական կառավարութեանդ բթութիւնը կը մատնանշէ և անօրէնը պատժոյ կ'ենթարկուի։

Ն. Սրբազանութիւնը բաւ թէ Հայազգաբնակ նահանգներու վիճակին մասին Պատրիարքարանը շատ տեղեկութիւններ ունի և սիրալ է բաւը թէ հարատեւարական կամ հողային խնդիրներ չկան դաւառներու մէջ։ Սրբազանը ի վերջոյ յայտնելով թէ կրնայ ըլլալ որ Վարդգէս էֆ. Պատերազմական առեանին առջեւ քիչ մը կծու լեզու գործածած ըլլայ, սակայն իր մերութեան պարագային իսկ պէտք է ներողամիտ ուչով վարուիլ և ընդունիլ որ ան ազատ արձակուի, հակառակ պարագային ազգին մէջ սա համոզումը պիտի գոյանայ թէ կառավարութիւնը իր ուշադրութիւնը Հայ մամլոյ գրուածներուն վրայ մլայն դարձուցած է։

Պատ. Նախարար Նազիմ փաշա յայտնելով թէ Պ. Վարդգէս քիչ մը անտեղի բառեր գործածած և տարօրինակ ընթացք մը ունեցած է, բաւ թէ ինք ժամանակ չէ ունեցած գրաղելու Պատերազմական առեանին գործերով, սակայն կը խոստանայ կարգադրութիւն մը ընել այս մասին։ Նարմ փաշա խօսած է նաև հայաբնակ նահանգներու վիճակին վրայ, զորս հրատարակել հարկ չենք տեսներ։

*** Կը լսենք թէ Պ. Վարդգէսի կայսներում պիտի չնորհուի Մ. Մենդեսեան տանին առթիւ։

ԲԱՂ. ԺՈՂՈՎԻ ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Բաղ. Ժողովը գումարուելով երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդրոյ տնօրինութեամբ։

Ժողովական Քեսթիպեան էֆ. ուսումնասիրած ըլլալով Աթէնքի Հայոց եկեղեցւոյ սեփականութեան վերաբերեալ խնդիրը, պարզեց իր տեսութիւնները։

Ժողովը վերանասու ըլլալով արդեանցը, ուշադրութեան առաւ խնդիրը և տուաւ նոյն եկեղեցւոյ գեանին և չէնքին սեփականութեան ըստ օրինի ապահովուած ըլլալը, որու քննութեան հետեւանօք ցարդ յապաղում յառաջ եկած էր նոյն եկեղեցւոյ Պարտուց խնդրոյն կարգադրութեան մասին, և ըստ այնմ եկեղեցւոյ պարտուց վճարման համար հարկ եղածը տնօրինելով, որոշեց կարեւոր հրամանները տալ Ծնանողական Խորհրդոյ և Աթէնքի Բաղ. Խորհրդոյ ի գործադրութիւն։

Ժողովը ուշադրութեան առաւ կալուածական Իսթիքլալի գործողութեան մը առթիւ Տէքթէրճանէի վերաբերութեան կողմէ ուղարկուած ծանուցագիրը և յետ խորհրդակցութեան պարզեց իր տեսութիւնները և որոշեց ըստ այմ պատասխանել եկած ծանուցագրին։

Տնտեսական Խորհուրդը իր դիւանը կազմելով, Դէորգ Շնորհեան էֆ. Ատենապետ և Վարդ Պէօրէքճեան էֆ. Ատենադպիր ընտրուած և անդեկագրած ըլլալով, Ժողովը արձանագրեց ի տեղեկութիւն։

Ակէ զատ ժողովը զբաղեցաւ յարաբերական կարեւոր խնդիրներով, որոնց մասին խորհրդակցութիւններ կատարեց և պէտք եղած տնօրինութիւնները ըրաւ։

ԲԵՐԱՅԻ ԹԱՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ առկէ առաջ գրով մը դիմելով վարչութեան խնդրած է որ տարկան պիւտճէին վրայ 150 ոսկիէն վերջ, 50 ոսկի եւս աւելցուի, նպատակ վարժարանը աւելի բարձր վիճակի մը հասցնելու համար։ Խնդիրը Ուսումն. Խորհուրդին յանձնուած ըլլալով, այս վերջինը իր երէկուան նիստին մէջ արտօնեց այդ գումարին յատկումը, իսկ գումարին հայթայթման խնդիրը յանձնեց Տնտես. Խորհուրդին նկատառման։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ հոգեւոր հովիւ Տ. Դնել Ս. Վ. Գալֆմքարեան Մենդեան տանտէրէն վերջ կրկին իր թեմը պիտի մեկնի։ Ն. Գերապատուութիւնը իր հետ պիտի տանի Ս. Պատրիարք հոր կողմէ ուսումնասիրելու երեւելիներու տրուած օրհնութեան կոնդակները։

ԱԹԷՆՔԻ եկեղեցւոյ պարտքերուն համար Պատրիարքաս տաքը երէկ Աթէնքի հաղարքարձութեան հեռագրով 6000 ֆր. ղրկեց։

ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ուսուցչական ծանօթ խնդրոյն առթիւ ուսուցիչ Մէրպէկեան էֆ. երէկ դիմեց Ուսումն. Խորհուրդին և բաղդատելով Թաղ. Խորհուրդին՝ թերթերուն մէջ իր մասին ըրած յայտարարութեան դէմ, քննութիւն պահանջեց։ Խորհուրդը իրաւացի դատելով ուսուցչին առաջարկը, պաշտօն յանձնեց կրթ. Տեսուչ Գալանթարեանց էֆ.-ի, որ վարժարանին մէջ քննութիւն բանայ։ Խորհուրդը որոշեց նաև ներքին ուսուցիչներէն մէկ քանին իր առաջիկայ նիստին հրաւիրել։

ԲԱՂԱՌ. ԺՈՂՈՎԸ կեդ. վարժարանի 400 ոսկւոյ փոխառութեան խնդիրը յանձնած էր Տնտես. Խորհուրդի Նախագահութեան։ Այս վերջինը նկատի առնելով այս առաջարկը, արտօնած է հնամամակալութիւնը՝ որ Բանկպէրի գերեզմանատան գումարէն կեդր. Վարժարանի շինութեան յատկացուած 3,000 ոսկւոյ գումարին 400ը գանձէ, պայմանաւ որ օրինական տոկոսը վճարէ։ Բաղ. Ժողովը այս կարգադրութիւնը հաստատած ըլլալով, հնամամակալութիւնը դրամը դանձած, և այսպէսով իր գրամական տագնապը հեռացուցած է։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Հաճոյքով կը լսենք թէ Սալթանը թանկագին ոսկի ժամացոյց մը նուիրած է Սապանի խմբագրապետ Տիրան էֆ. Քէլէկեանի զոր իր ներկայութեան ընդունած իր առջի օր և երկրին ներքին քաղաքականութեան մասին իր հայեացքները պալ ված էր անոր, ինչպէս գրած էինք երէկ։ Կը շնորհաւորենք մեր յարգոյ պաշտօնակիցը, կայսայդ շնորհին համար։

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՏՈՒՆ

Աշխատանքի տունը յարմարպէսն չէնք մը գտնելու անկարելիութեան առջև ըստարուած, որոշած է ժամանակ մը մնալ իր ազգի չէնքին մէջ, Բերա, Թաքսիմի հրապարակը։, թիւ 8։

Իր Ատենապետութիւն վարչուհին, Տիկին Արշէնեան, Բարիզէ վերադարձին իր հետ բերած է վերջին նորութիւններու ճոխ սիներգ մը, որ յարգելի յաճախորդներուն տրամադրուելու տակ դրուած է անմըրցելի գիներով, նոր և շատ ճաշակաւոր ոքուր քրքէլի լաւագոյն նիւթերով։

*** Աշխատանքի Տան Սերենատապետական վարժարանը պիտի բացուի յառաջիկայ Չորեքշաբթի օր, Յունվար 9ին։ Նոյն օրն իսկ պիտի սկսին դասախօսութիւնները։ Կը հրաւիրուին արդէն արձանագրուած աշակերտուհիները նոյն օրը ներկայանալ հանդիսաւորութեան տեսչուհիին։ Զներկայացողներու փոխարէն պիտի ընդունուին նորերը։

*** Մասնաւոր խնամուած դասաւանդութիւն «Զեւապիտութեան», չափաւոր գիներով։

Բերա, 4 Յնվր. 1913 ՎԱՐՁՈՒՀԻՒ
«Աշխատանքի Տան

ՓՆՏՈՒԵՆՑԻՔ, ՓՆՏՈՒԵՆՑԻՔ
ԹԷՈՏԻԿԻ 1913 ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ
ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ
ԳԻՆ 12 Ղրշ. ԳԱՒԱՌ 15 Ղրշ.
ԵՒ Լ.ԼԱՒ ՆՈՐ ՏԱՐԻՈՅ
ԿԱՂԵՆԴԱՐԸ
ԳԻՆ 2 Ղրշ. ԳԱՒԱՌ 2,50
Կեդրոնական՝ Տէր ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ վաճառատուն Կ. Պոլիս, Պանկալթի

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆ

ԹԱԳՍԻՄ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՔՈՆՍՈԼԱԹՈՅԻՆ ԴԷՄ

(ՔԱՖԷ ԹԻԻՐԲ)

Այս անգամ Թագսիմ յունական քոնսոլաթոյին դէմ գտնուած Քաֆէ Թիւրքը, զոր ես վարձած եմ, ընտանեկան չքեղ երեկոյթներու համար ամէն տեսակ մաքրութեան և սպասաւորութեան համար վերջին աստիճան հոգ տարած եմ և մանաւանդ Արեւելեան Երաժշտանոցի մը հետ պայմանաւորուած եմ հետեւեալ անձերէն բաղկացեալ, որոնք Մենդեան առաջի օրէն սկսեալ ամէն օր մինչեւ կէս գիշեր ընտիր հաճոյներ պիտի նուագեն։ Հոչակաւոր քէմէնչէ Անասթաս էֆ., ուտի Մըսրլը Իպրահիմ էֆ., քանոնի Շէմսի էֆ., հանէնտ Միհրդատ էֆ., հանէնտ Հակոբոս էֆ., հանէնտ Էմին էֆ.։

Սբանչելի Տոնէր պիրա, ոինների դասաւանդիչ։

ՎԱՐՁԱԿԱՎ
ԼԻՊՕՐ ՍԱՌՈՅԻ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ ՏՐՈՒԱԾ

Երէկ առաւօտ Պոլսոյ օտար դեսպանները մասնաւոր նիստ գումարելով, երկար խորհրդակցութիւններէ վերջ որոշեցին տէրութեանց կողմէ ներկայացուելիք ծանուցագիրը նոյն օրը իսկ հաղորդել Բ. Դրան։ Մանուցագիրը Բ. Դրան արուելէ մէկ ժամ առաջ դեսպանները Բ. Դրան իմաց տուին։

Երէկ կէսօրէ վերջ ժամը երեքին դեսպանները հաւաքաբար, իրենց դլուխը ունենալով Աւստրիոյ դեսպան Մարքի Բալլավիչինին, դիմեցին Բ. Դուռ և ծանուցագիրը ներկայացուցին վարչապետ Քեամիլ փաշային։ Նոյն պահուն վարչապետին մօտ կը գտնուէր Արտաքին գործոց Նախարար Նարատունկեան էֆէնտին։

Ինչպէս արդէն թերթերը մօտաւորապէս յայտնեցին, ծանուցագրին պարունակութիւնը չափաւոր և զգոյշ լեզուով գրուած պաղարաութեան մը բնոյթը կը կրէ։

Տէրութիւնները Թուրք կառավարութեան մատնանիշ կ'ընեն ներկայ կացութեանը մէջ բռնելիք իր ընթացքը։ Կը յանձնարարեն անոր խաղաղը ճամբայ բռնել, պատերազմի վերսկսումին չձդտիլ և աշխատիլ ընդհանուր խաղաղութեան համար հարկ եղած զիջումները յանձն առնել։ Պատերազմի վերսկսումը և անոր յաջորդող խառնաշփոթութիւնները Թուրքիոյ ամբողջական դոյութեան տեսակէտէն չատ աղետալի հետեւանքներ կրնան առաջ բերել։ Ակէկ զատ Մեծ Տէրութիւնները կ'աղդարարեն նաեւ որ, եթէ Թուրքիա պատերազմը վերսկսի, իրենք բորոտվին անսպասա դիրք պիտի բռնեն Թուրքիոյ հանդէպ և մանաւանդ պատրաստ Եւրոպական աշակցութիւն մը պիտի զլանան Թուրքիոյ, որուն պէտք ունի ինք։

Դեսպանները իրենց ծանուցագիրը վարչապետին ներկայացնելէ անմիջապէս վերջ մեկնեցան Բ. Դռնէն։

Արտաքին գործերու Նախարարը իսկոյն վարչապետին մօտ փութացուր եկան նաեւ պատերազմական Եւրոպական Նախարարները ինչպէս նաեւ ծովային Նախարարի խորհրդականը։ Նախարարական այս գումարման միջոցին երկար խորհրդակցութիւններ կատարուեցան ծանուցագրին մէջ գործածուած բառերու և ոճերու նրբութեանց և անոնց բուն ոգւոյն վրայ։ Յետ խորհրդակցութեան, որոշուեցաւ այսօր կէսօրէ առաջ Նախարարական արտասովոր նիստ գումարել ծանուցագրին պատասխանը պատրաստելու համար։ Ինչ քաղաք տեղեկութեանց համաձայն իսկապէս ծանուցագիրը խիստ քաղաքավարական ոճով մը գրուած է և սակայն պատերազմէ խուսափելու մասին եղած առաջարկի ձեւը չատ ուշադրաւ է։ Այս ծանուցագրով տէրութիւնք պատերազմէ խուսափելու տիպողութիւնը չեշտելէ վերջ Էփիրնէի և կղզիներու խնդիրներուն լուծման համար առաջարկ մը ներկայացուցած են, որ է Էփիրնէն կախակայեալ ձեւով մը յայտնել Պուլկար իշխանութեանց վարչութեան, պահելով հանդերձ նոյն քաղաքին վրայ Օսմ. կարգ մը իրաւունքները, իսկ կղզիներու խնդրին լուծման հոգն ալ թողուլ մեծ տէրութեանց կարգադրութեան։

*** Պետական շրջանակներու մէջ կը հաւատուի թէ Օսմ. կառավարութիւնն ալ նոյնքան քաղաքավարական ոճով մը պիտի յայտնէ մեծ տէրութեանց թէ Օսմ. կառավարութիւնը այդ առաջարկը անընդունելի կը նկատէ իր շահուց տեսակէտով։

*** Դեսպանները Բ. Դռնէն մեկնելէն վերջ աւստրիական դեսպան մարքի Բալլավիչինի ռուսական դեսպանատունը երթալով երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մ. ազ Կիրսի հետ օրուան կարեւոր հարցին շուրջ։

ԴՐԳՌՈՒՑ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄՍԼԻՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ԴՈՒՌՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Երէկ ձէմիէթը Իսլամիէ անուանով խաղաղասէր յայտարարութիւններ փակցուած էին մզկիթներու պատերուն վրայ։ Կառավարութիւնը իսկոյն քննութեան ենթարկեց և հեղինակները երեւան հանելու համար ամենախիստ հրամաններ տուաւ։

«Ալէմտար» հետեւեալը կը գրէ այդ մասին.— Մրտի կսկիծով կ'իմացանենք թէ դարձեալ «անանք», իրենց կուրծքի ա՝քերը կշտացնելու համար խեղճ հարենիքին բոլորովին անկման և քայքայման կ'աշխատին և բնաւ կասկած չկրեցներ որ այդ զզուելի արարք «անանց» կողմէ եղած է։ Այսօր ձէմիէթիի իսլամիէ։ անուան տակ ժողովուրդը խաղցնելուց մոլեռ համար, մզկիթներուն զուռը փակցուած յայտարարութեանց հեղինակները ձերբակալելու մասնաւոր հրամաններ տուաւ կառավարութիւնը։ Մեր ժողովրդին, երկրին փրկութեան անունով, կը յանձնարարենք որ այսպիսի չարամիտ և գզգիչ յայտարարութեանց կարեւորութիւն չտան։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Լիմբոս և Պըքընէն փաշաները Բ. Դուռ գալով վարչապետ Քեամիլ փաշայի հետ տեսակցութիւն մը ունեցան։ Այս տեսակցութիւնը կը կարծուի թէ «Մէճիտիէ» յանանի մասին եղած է։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՄԱՆՑ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Երէկ գիշեր Ռերայի մէջ զրոյց եւաւ թէ Թալէաթ պէյ, Քարաս էֆ. և Հալաճեան էֆ. ոստիկանութեան կողմէ կրկին անդամ ձերբակալուած են։

ԿԱՅՍ. ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երէկ Սելամլըգի արարողութենէն վերջ Պատերազմական և Էվգաֆի Նախարարները ինչպէս նաև քաղաքապետը Սուլթանէն ունկնդրուեցան։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՁԵՆ. ՊԱՏՐԱՍՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը տեղեկացուի թէ Ռուս կառավարութիւնը սկսած է զինուորական պատրաստութիւններ տեսնել Ուրմիայի և Սավաճպուլաքի կողմերը։

թիւններու վերեւ սաւառնաթեւ, բայց անա Ֆիլիք առնոր մէջ կինը միայն տեսած էր։

Հարուածը ծանր էր, բայց ա՛յսքան քիչով հրաժարող կին չէր ան։

Ցարեց ուժգնօրէն.

— Եթէ ես Աստուծոյ ընտրեալն եմ հոգիներու կառավարութեան համար, դուք ալ նոյնն էք ժողովուրդներու կառավարութեան համար։ Այնքան հզօր ուղեղներ վարակող տիեզերական միտպետութեան այս երազը իրականացնելու համար դո՛ւք որոշուած էք... Քրիստոնէութեան պիտին օգնութեամբ, որ ներկայացուցիչն է Աստուծոյ։ Հոս չեմ խօսիր Պապի մը վրայ՝ որուն միակ մտահոգութիւնն է իր ժամանակաւոր իշխանութիւնը, եւ որ իր սեփական աշխարհային պետութիւնը տարածելու համար, մէկ ձեռքով կ'ուռնէ միւսով տուաւը... Այլ խօսքս այնպիսի Պապի մը վրայ է որ ձեզի պիտի օժանդակէ ամէն բանի մէջ և ամէն բանի համար, որովհետեւ պիտի ունենայ հարկ եղած անկախութիւնը, որովհետեւ պէտք պիտի ունենաք ձեր վրայ կրթնելու ինչպէս դուք պէտք պիտի ունենաք իր բարոյական աջակցութեան։ Եւ որպէս զի այս ա՛յնպէս ըլլայ, ինչի՞ զէնք կայ։ Իրաւունք քիչ բանի. Ո՞ւ այդ Պապին աշխարհային կալուածները ա՛ստիճան մը միայն ըլլան որ կարենայ բան արժանաւոր քահանայապետի իր դերը պահել։ Իտալիան անոր տուէք։ Ան զէնք պիտի տայ ք-իտալական աշխարհը։ Դուք կրնաք աշխարհի այդ մասը ըլլալ... և ես կրնամ այդ պապը ըլլալ։

Ֆիլիք պիտի ուշադրութեամբ մը մտիկ ըրած էր առանց ոչինչ յայտնի ընելու իր ապաւորութեանց մասին։ Երբ Ֆաուսթ լռեց։

— Բայց, Տիկին, բաւ, Իտալիա ինծի չի վերաբերիր։ պէտք պիտի ըլլայ դրաւել զայն։

Ֆաուսթ ժպտեցաւ։

— Ես կարծուածին չափ անկեալ չեմ, բաւ։ Բազմաթիւ և յաւան կուսակիցներ ունիմ, քիչ մը ամէն կողմ։ Դրամ ունիմ։ Դրաւումի համար օգնութիւն չեմ խնդրեր։ Իմ խնդրածս ձեր չեզոքութիւնն է Պապին դէմ պայքարիս մէջ։ Իմ խնդրածս Ձեր Վեհափառութենէն ճանչցուելու ապահովութիւնն է, եթէ այդ պայքարին մէջ յաղթանակեմ։ Մնացածը ինծի միայն կը պատկանի... Իտալիոյ միացումն ալ մէջը ըլլալով։

Թագաւորը կարծես խորունկ կերպով կը մտածէր, և երազկոտ դէմքով մը մրմնջեց։

— Միլիոններ պէտք են այս ձեռնարկին համար։ Մեր արկղները գատարկ են։

Ֆաուսթայի աչքը չողաց։

— Թո՛ղ Ձեր Վեհափառութիւնը բառ մը ըսէ, և ուրը որ չանցած իր արկղներուն մէջ պիտի մտցնեմ տասը միլիոն, աւելին եթէ հարկ ըլլայ, ըսաւ արհամարհանքով։

Ֆիլիք երկվայրկեան մը սեւեռուեցաւ տեսր վրայ։ և դլուխը երերցնելով.

— Կը տեսնեմ թէ ինչ կը խնդրէք ինծմէ և պոր չեմ կրնար տալ ձեզի, քանի որ ինծի չի վերաբերիր։։ Չեմ ալ լար տեսներ թէ ի փոխարէն ինչ կրնաք տալ ինծի։

— Ձեր Վեհափառութեան կը բերեմ Ֆրանսայի թագը... Ինծի կը թուի թէ աշխարհ լայնօրէն կը փոխարինէ Միլիոնէի յանձնումը։

— Է՛, Տիկին, եթէ ուզեմ Ֆրանսայի այս թագը, հարկ պիտի ըլլայ նուաճել զայն։ Եւ եթէ առնեմ, թնդանոթներս և դէնքերս ուղղած պիտի ըլլան զայն, ո՛չ թէ դուք։

— Ձեր Վեհափառութիւնը կը մոռնայ Հանրի Դ։

ՔԱՐԼՄԱՆ

ԲԵՐԱ.

ՏՈՂԱԿԱՆ ՕՐԵՐԻՆ ԱՌԹԻՒ ՄԵԾ ՅՈՒՅՍԱՀԱՆԴԷՍ

Նկատի ունենալով մեր արտաքին և ներքին յուսալի հաղորդակցութեան մէջ ցուցադրուած կազանդչէքի ասարկաներու մեծ ընտրանքը, և անոնց գիներուն չափաւորութիւնը, կը յանձնարարենք մեր յարգելի յաճախորդներուն որ մեր ցուցահանդէսը այցելելէ առաջ ուրիշ տեղ գնումներ չընեն։

ԳԵՏՆԱՅՍՐԿ

Բրդեղէններ, բամպակեղէններ, հովանոցներ, մետաքսեղէններ, տուպիւներ, պրոտրիներ, ժանեակներ, կալոններ, ժապաւէններ, քօղեր, գուլպաներ, ձեռնոցներ, փանէլաներ, ժիլիտներ, թաչկինակներ, փողկապներ, էշարպներ, ֆիշիւներ, զոգնոցներ, մարօքէնէ առարկաներ, գոնարեղէններ եւն.։

Ա. ՑԱՐԿ

Կիներու յատուկ հագուստեղէններ, քօսթիւմ—թայէօր, շրջազգեստներ, վերարկուներ, ներքնազգեստներ, անթափանց վրանոցներ, պուզներ, ժիլիտներ, բուրդէ ժաքէթներ, ուլնոցներ, էշարպներ և մուշտակէ մանչոններ։

Բ. ՑԱՐԿ

Տղոց յատուկ հագուստներ, շրջազգեստներ, քօսթիւմներ, ժաքէթներ, փանէլաներ, գլխարկներ, սրընապաններ, վերարկուներ, անթափանց վրանոցներ, այրերու յատուկ ներքնազգեստներ, կիներու յատուկ ճերմակեղէններ, սեղմիրաններ, զվարանոցներ, վարագոյրներ, գորգեր, ծածկոցներ, մատաբալաներ, անձեռոցներ, սեղանի ծածկոյթներ եւն.։

ՎԵՐԻՆԱ

Գ. ՑԱՐԿ

Կիներու և տղոց յատուկ գլխարկներ, պատրաստ և յանձնարարութեամբ, նորոյթի յատուկ իրեղէններ, փեռուրներ, ծաղիկներ եւն.։

Դ. ՑԱՐԿ

Զարմու վրայ քօսթիւմ—թայէօրներ, ոեսարկուներ։ Այս ճիւղը կը վարէ մեր ամէնէն հարտար ձեւադիրներէն մէկը։

Ե. ՑԱՐԿ

ՍԱԼՕՆ—ԲԱԹԻՍԸՐԻ

Ամբողջ օրը բաց է — Կէս օրէ հաւ երաժշտութիւն

3004 ԱՒԵԼԻ ՏԵՂ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է — ԵՒԵՒՏՐԱՆԱՆ ՎԱՐԵԼԱՆ

ՄՈՒՏՔԸ ԲԱՑԱՐՁԱԿԱՊԷՍ ԱԶԱՏ Է

Մեր վաճառատունները բաց պիտի մնան այս կիրակի

ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

ԳԻՇԵՐՕՐԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿՍԱՇ ԵՐԿՈՅՆԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ԳԱՐԹԷԼ

Եօթնամեայ իսատի

Հինդերորդ տարեշրջան

Վարժարանս նոր տարեշրջանէն սկսեալ իսատի վերածուած ըլլալով, դասարաններու կազմութեան համար այժմէն արձանագրութիւն արձանագրութիւն բացուած է մայրաքաղաքիս և շրջականերու, ինչպէս նաեւ գաւառացի աշակերտներու համար։ Կրթական ճոխ ծրագրի մը համաձայն մեծ խնամքով կ'աւանդուին Հայերէն Թուրքերէն Ֆրանսերէն և Անգլերէն՝ իրենց իսկ սեպհական լեզուով և խօսելու վարժութեամբ (բուլթիք), նոյնպէս գիտութիւնները և ուսմանց անհրաժեշտ բոլոր ճիւղերը, մասնաւորաբար վաճառականութիւն, ասմարակալութիւն, անտեսական և առեւտրական գիտելիք։ Իսկ աղջիկներու համար ասեղնագործութիւն, իար և ձեւագիտութիւն սեռական և գործնական։

Դիշերթիկները կը վայելեն մայրական խնամք, կանոնաւոր հոգածութիւն և ընտիր սնունդ՝ առոյգապահիկ պայմաններով։ Ճենք ընդարձակ, գեղեցկադիր և օդաւէտ քնարձակ պարտէզով։

Հիմնադիր Տնօրէն
ԳԱՌՆԻԿ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

ԴՔԹ. Գ. ՍՈՒՐԵԱՆ

Բժիշկ Ֆրանսական Հիւանդանոցին և նախկին Տնօրէն-Բժիշկ Ֆրանկախտի Հիւանդանոցին

Մ Ա Մ Ն Ա Դ Է Տ

Ֆրանկախտի, տրանց և կանանց՝ Ծննդամիղական և վիրաբուժական հիւանդանոցին

ԱՌԱՋԻՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՁՐԻ

Իր երկար փորձառութեան շնորհիւ կարող է կարճ ժամանակէն բուժել ամենահին ջերմամիզութիւնը (կոլիմիլիթէռ) Ֆրանկախտը, սեմնահոսութիւնը, առնական կարողութիւնը, ի հարկին ելեքտրաբուժութեամբ և Մէրօմի ներարկումով։

Նոյնպէս կանանց արգանդի հիւանդութիւնները, դաշտանի խանգարումները, հոսումները և արանց ցաւուարամիզութիւնը, բրօնխիթ և մկդմանի հիւանդութիւնները և քարերը (աւազախտ) կը բուժէ իր նորահնար գործիքներու միջոցաւ, կատարելով անհրաժեշտ վիրաբուժական գործողութիւնները։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջ։ Ժամը 1-6 (Հ. Ե.) Պաղչէ Գարու Համիտիյէ-Մէպիլի դէմ Իւիթիւճեան դեղարանի վերի յարկը իր մասնաւոր սրահին մէջ։

ՀԱՅԱՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՒՐՈՊ · ԹԷՐԹԵՐՈՒ «ԲՈՒՐ ԼԷ ԲԷՕԲԼԸ ՏՕԲՈՒՆ»

Հայկական պահանջներուն նուիրուած

ԲԱԲԱԿԱԼԼՕ

Աշխարհահռչակ պատկերազարդ քաղաքական երգիծաթերթ «ԼԸ ՄԱԹԷՆ», «ԼԸ ԹԱՆ», «ԼԸ ԺՈՒՐՆԱԼ» եւն. քաղաքական օրաթերթեր

—

Գաւառական լրագրավաճառներու մասնաւոր զեղչ։ Դիմել Պոլիս, Պապ Ալի 6. տուէսի թիւ 72, Եփրատ գործակալութիւն, Ստեփան Գրիքճեանի։

ՏՈՔԹ. ԹԱՇՃԻԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՍՐՏԱԳԻՐ, ՈՆՆԴԱՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ՏԱՆՁԱՆ ԱՒԱՏՈՒՐՆԵՐ

Սրտային Սպանական հատուցիչ Սոժ. Թեշ. Հաճուատրանի

Փորձառան ուսանողներու մէջ թերատեսներուն կրած ծանրութեան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ սրտային տարաբնութիւններ, ծնունդներու և ջղային պակասութիւններ, ֆիզիոլոգիական նրբին գործառութիւններ, ինքնաշարժութիւնը, ինքնագործութիւնը՝ սեռային գործառութիւնը, ասիմպտոտութիւնը, նրան գաղտնութիւնը, (ՍԱՂԱԹՈՒՄԱՆ ԿԱՄ ԱՍԼ, ՄԱՏԱՍԱՆՑ ՆԵՐԿԱՊՈՒՄՆԵՐ) Ի ՅԱՆ ԱՍԼ, ՄԱՏԱՍԱՆՑ. (ՍԵՌ ԹՐԱ) ՀԱՐՄԱՆՈՒՄ ՀԱՅԵՐ. արատաւորանի է Գալատիա Սարայ Ֆրանսական դպրոցի Սոժ. Թեշ. Հաճուատրանի։ Ամբողջ Թուրքիոյ դեղ ի ծանրագոյն բոլոր դեղերուն մէջ։ Ամենայն դեղատուներ։ Գաւառներէն յանձնարարութիւններ 2 գրուշ փոստի դարձով միայն կ'ընդունուին։

ԳՈՒՐԳԵՆ

Ագ Շէհիրի մեր նոր գործակալն է Ծառաբերութիւն Է.Թ. Եանչեան, որուն պէտք է դիմել բոլոր հարցումներու համար։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՁՐԻ

ԱՓՈՐԻՏԵԱՆ ԵՒ ՄՆԴԱԿԱՆ ԳԻՐԵՍԲԱՆԱՑ ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ

ՏՕՔԹԷՕՐ

ԳԱՒԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Գիտական վերջին նորութեանց համեմատ առանց ցաւ պատճառելու կը դարմանէ ջերմամիզութիւնը, Ֆրանկախտը, երազափորձութիւնը, առնական անկարողութիւնը և գժուարամիզութիւնը։

Բացի կիրակէ, ամէն օր կը գտնուի Պահէճ գարու, Նէքէրճի Հաճի Պէքիրի անկիւնը, Մէրճամէճեան դեղարանը։

ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ ԶՐԻ 30—2

ԳԱՄԱՊՇԵԱՆ ԹՈՒՄԱՍ

ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐ

Եւ Նայթաթիթիչ ամէն տեսակ գերքեր։ Հայոց Ֆրանս. Թուրք. Հաճցէ Կ. Գալա, Կալաթ Հաճատէի թիւ դաժ Եէնի-Գարու, Նալբ փաղոց թիւ 5 Գործառնութիւնք ի նոնանկ Ճշգրտութիւն բարեխիղճ։ Հիղմէնեի-Հրատարակիչներէ նշանաւոր Ամէն տարբերակներ։ Գնդ. Գ. Գալա, Ե՞ՀԱՏԱՆՔ Ի ԳԱՂ ԿԸ ԲՆԴՐԱՒ Հ.Ս.Ա.Ա.Ի. Ի՞նչ ուզեր, ե՞ՀԱՏԱՆՔ Ի ԳԱՂ ԿԸ ՀԱՆԴՐԱՒ

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ԽԻՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ ՆՈՐԱՇԻՆ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ

ԵՒ

ՏՂԱՅՈՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԴՔԹ. Օ. ԿՈՐԵԿԵԱՆ

ԲԱԺԻՆ ՀԱՄԱՐ, ԱՆՆԴԻՍԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆԿԱՍԱՏԱՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԻՆ

Հիւանդ կ'ընդունի ուրբաթ և կիրակի գառ միւս օրերը ցերեկէ վերջ իր բնակարանը Բերա, Թարլա Պաղչէ, թիւ 12։

50—7

ԷՈՍ

Ինչու այսքան շատ ձկան իւղ կը գործածուի անարիւն և տկարակազմ տղայոց համար։

Որովհետեւ ան իր մէջ կը պարունակէ կազդուրիչ Իօտ գործածաւոր վիճակի մէջ, բայց ամէն ձկան իւղ հաւասար չէ։ Լաւագոյնը և թարմը պէտք է փնտռել Հայկ Ակլանվէրտի դեղարանը, Պահէճ Գարու Եէնի Բօսթանճէ Ճատէսի։

ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

„ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՆՐ· ԳՈՐԾԱԿԱՑԱՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

«Մանզումէ»ի անօրէնութիւնը դիւրութիւն մը տալու համար ժողովուրդին Հանրային Գործակատարութեան ընկերութիւն անուամբ ընկերութիւն մը կազմած է կարող օրէնքէ և Հեռնոտ անձնաւորութիւններէ բաղկացած, զոր կ'սահմանէ թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն յանձնարարուած գաղափարական փոխանցութիւնները, դրամական և փարկական հեռաձիգումները։ գիրեւորագրութեան վերաբերեալ գործողութիւններ, թէմերթիւի և կալուածոցան առարկաներու զեղչումները, դրամական փոխատուութիւնն և առուծախի կալուածական միջոցներ, մենաշնորհի խնդրանքները, վաճառատուներու պաշտանայի մատակարարութիւնը խիստ դիւրամատչելի գործով և կատարեան ազնուութեամբ։

Դիմել Պալ Ալի ճատէսի «Մանզումէ»ի խմբագրատան Հանրային Գործակատարութեան Ընկերութեան անօրէն Ծ. Քէաթիճեան էֆ.։

ՏՕՔԹՈՐ ԵԴՈՒԱՐԴ ՇԱՀՊԱԶ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԱՋԻՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարեբդ Բժշկական հանրապետութեան գլխաւորութեան մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած և Քէնդ—Վէնի հիւանդանոցի մէջ իրենց ուսումնարան երեք տարեվեր ծառայած և փորձառութիւն ձեռնարկուած ըլլալով, մեծ ոնտամով կը գործածէ ալիք ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, յիշերը (յաղ) կը նայէ առանց գործողութեան, և մինչեւ քարդ Գոլոյ մէջ դրամ ծածուած Փոքր ժամանակի գործիքով կարելի սեռներու և հեռատեսներու խիստ յատակ և փայլուն ցուցնող ակնոցներ կուտայ։ Քիւրքէն առաջ եկած ալիքի հիւանդութիւնները երակներուն մէջ Ներարկելու արտաքոյ կը գործածէ։ Մեծ յոյժգութիւնը և առանց դաս ոչ սեռակցու էր Հատատ քարհատաքիր (փէրատ) և ալիքի վերարկում ամէն տեսակ գործողութիւններու անհրաժեշտ ալիքի և ամենայն ոնոց բնահանին լաւ և նեղան արտաքսանքն ալիքը կը գեղեցիկ։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, մինչեւ գէս օր, Պահէճ Գարու, Հաճիրքի սիպիլին դիմաց, Ռիթիճեան դեղարանը, գէս սրէ վերի Գարա Նէճատ ճատէսի, Գազիմի Եր մնատեան հիւանդանոցին կից ամենայնի տարբերութեան Ուրբաթ օրերը չի եա գեղարանը գէս սրէ տասի Բան Սեբեղոքքի օրերը կեա սրէն վերջ իր հարցերուն գործարան գարձանելու ազգուտ հիւանդները։

ԱԶԳ

ՅՕԳՈՒԱՅԱՒԵՐԸ ՌՈՒԹԱՍԱԴԶՄԻՆՈՎ

ՊԷՏՔ Է ԴԱՐՄԱՆԵԼ

Գազաքական Բժշկական և Ընդհանուր Հանրային Ժողովրդարանական

Շատ մը երեւելի բժիշկներէ գործածութիւնը յանձնարարուած և ազդեցութիւնը բժշկական գիտութեամբ մը ստերկրայ եղող «Բիւմաթիզմինը» գրէն գործածելով ընդհանուր լաղացաւերը (հին և երկարատեւ, ուռ, յոգնուածակին, ջղային և գլուխ ոսկրոցային) ցաւերը յաջողութեամբ կը դարմանէ։

Ցաւերներով այս հիւանդութիւնները տառապողները «Բիւմաթիզմինին մէկ շիշին գործածութեամբը անգամ անոր գերազանց ազդեցութիւնը պիտի առնեն։

ՇՆԵԼ 7 ԴԱՀԵԿԱՆ է

Արտանատէր՝ գեղագործ Յակոբ Ս. Ուրկանճեան Գալատա Գալաթ, կեդրոնատեղին է Գալատացեան գեղավաճառանոցը։ Գաւառներէն յանձնարարութիւնները 2 գրուշ փոստի դարձով միայն կ'ընդունուին։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԹ. Բ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

1903 թուականէն է Բարբէ, Սէնլիս և Նիզէր հիւանդանոցներուն մէջ գործարկելով իր ժամանակութիւնը։ Արի մանաւանդ է մէկ քանի տարիներու։ Այս անգամ ալ երկրին գեղի 4003 վերջին նորագոյն գրքոյկներ տրան մէջ նկարագրուած։ Վենոնոյի, Բարբէի և Պերլինի հիւանդանոցներէն գաս, ժամանակաւոր Ֆրանսիոյի երկրի գործածուած ան մէջ մասնաւորապէս ալիքաւորագոյն ալիքով յաղթութեամբ կը գործածեն Ֆրանսիոյոյ։ Ժորջի ամէն տեսակ հիւանդութիւններու։ Խոշոր նոր էին և նոր կիրառութիւնք տարեց հեռաց մը ձգելու։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր։ բացի երեքշաբթի, Պահէճ Գարու։ յաղագրագոյնաս Հաճի Գէնքիրի Եէնի։ Գալաթ Սան թիւ 4 գաղանատան։ Մեզի և տեսան ամէն տեսակ մեզ։ Ամբարտաւանի և տիպական քննութիւններ։

ՏՕՔԹ· ՌՈՒԲԷՆ ՕՀԱՆԵԱՆ

ԲԷՕԲԱՇԵԱ

Վկայեալ Պէյրութի Ամերիկեան հանալսարանէն, տաժամայ Թազապետական բժիշկ, մասնագէտ, ներքին և մարթային հիւանդութեանց։ Կը հրաւիրենք Բէօթահէսի արդոյ հասարակութիւնը օգտուիլ յարգելի Տոքթէօրին ներկայութենէն։

2—5

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Ամբա, Գաղտիմ Ֆրանսական հիւանդանոցին եան թիւ 8 Վալիտէ Զէյմէ ճատէսի

ՏՔԹ· ԱՐԱ ՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՓԻՕԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՐՈՒՆ

Բարեբդ մէջ իր մասնագիտութիւնը հատարելագործած ըլլալով՝ երեկարուկան հանիներ ու քարդ Գոլոյ մէջ կգործածած ուսած ու ամէն հարտանար մեքենաներով մեծ յաջողութեամբ ի դարմանիկ Խուլութիւնը, դաշտ աղաստի ու կիներուն տարերը, ակամէի թեթեւ ու ամենայն, քիթ քիթ, ականջ, հիներարդ ու թարգի տարատեսակ հիւանդութիւններու նամանաւանդ հեռատեսներ ու ակնոցներ, ուռուցիկ ակնոցներ ձեռնատեսներ ինչ. ուսանիր գործածութիւնն, հիստերիկ պէտ ի կանչել նարկոմանը ալիքներով ինչ Գիրքի ու դրքոյ մեր ամէն ամենայն ոչ ի գործ ու հրամանաց ինչ ինչ մեքենայով ինչ ինչ ամենայն ոչ ի գործ ամենայն ոչ ի գործ։

ՏՕՔԹ. Ջ. ՃԷԶՎԷՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԴՆՆԴԱՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ՄՈՐՔԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Գեղական և Ազգ. հիւանդանոցներու մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ հին և նոր ջերմամիզութիւնը, երիկամունքի (սէկսարէթ), միզամանրէզներու բրօնխիթի բորբոքումները, դէշ դարմանումէ յառաջ եկած ամորձիներու ուռեցքներ, անկարողութիւն, անկարողութիւն, բրօնխիթի վերաբերեալ բորբոքումներու համար Վիթիի նորագոյն գործիքով մասած, արգանդի և ձուարանները ակատրութիւններ։

Գագիականարտարի համար սովորական դարմանումներու տեղ Լուիթիի Սալվարսանի երակային ներարկումները մասնաւոր խնամքով կը կատարէ գեւրամասչելի գնով։

Բացի Վասիանանէն, իր դարմանումին առակ գտնուած կիսամանրներուն թարախի, մէջի, խուլի մանրէաբանական քննութիւններ առանց վճարումի։ Բացի կիրակէ, ամէն օր կը գտնուի Պոլիս, Եէնի Բօսթանճէ Ճատէսի թիւ 4, Հայկ Ակլանվէրտի դեղարանը։ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ օրերը ձրի։

Տ.ԹԹ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՍԻՊ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՄՈՐՔԱՑԻՆ ԱԻԵՏՈՒՐՆԵՐՈՒ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Շեշ. Ս. Սամանի ոգէրի գաղիներին մասամբ հանանեան տարարերմա. նի թ.ի յարկարանին մէջ

Արդեն և կանանց ինչպէս նաեւ տղայոց ամենագրի հին և նոր ախտերը, տասմարդ, ուշքնստաց, երիկամներու, օրան ծայրի հիւանդութիւններ անպտղութեան և ամերիկեան նորագոյն մեքենաներով կը դարմանէ։ Տրամկեաթար և անոր հետևանք բոլոր յաստ հիւանդութիւնները վարակոտութեան և բոլորովին նոր դրութեամբ։ Սամինի նեարդային ուժերով կը առնէ բոլոր տանց տ՝ և է գտնի և տանց զրաղումի արգիլը ըլլալու։

Որպէսզի ո և է մէջ չի վարակուի թիֆոյով և զոլերայով, վերջերս Ամերիկայի և Անգլիոյ մէջ հարուած, կիրարկուած և յաջողութեամբ պահպանած նորագիտի միջոցներով պատուաստում ալ կը կատարէ։

Ուրբաթ օրերը մինչեւ կէս օր ձրի։

ԳԱՂԻԱԿԱՆ ԱԻՏԻ ՄԷԿ ԱՆԳԱՄԷՆ ԲՈՒԺՈՒՄ

Տ.ԹԹ. Յ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Բրոթէսօր Երլիի վերջին անգամ գտած 606 Սալվարսան դեղերով կատարելապէս կը բուժէ հին և նոր գաղիական ախտերը, միմիայն մէկ էնժէքսիոնով. նաև կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ջերմամիզութիւնն, միզամանր և երիկամունքի և բրօնխիթի հիւանդութիւնները, ինչպէս նաև առնական անկարողութիւնն բոլորովին նոր մեթոդներով։ Իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր իր գործատեղին, Սիրքէճի։ Քիրանվէլի Ճամուն վրայ Ցէպիւռ լուսանկարչատան առաջին յարկը։

Ծանոթ.— Ամէն տեսակ գործողութիւններ մեղանչքի և արգանդի հիւանդութեանց մասնաւոր խնամք։

ՍՊԻՏԱԿ ԴԵՂԱՐԱՆ

Գ. ՀԱՃԵՆ

ՍԻՐԷՔՃԻ ՊԱԳՐԱԼԻՒ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ

Պարոյր հրատարակեն ոչինչ կրնան։ Դեղագիրս ո՞ւր չինչ տան։ Ի՞նչ՝ կաս. գէ՞ց որ տան գնդանիկ թարմ ըլլայ։ որչափ գնդ որ դրոյթիան ունի, նոյնչափ գնդ բերել։ տուր գիմեցէք անդամ մը գնդարանս ուր հոյ մաքրութիւն եւ տան գանուիթիւն և տան տեղեկագրի գաստրաստ։

Դեղարանս ի՞նչ դանուին ամէն ցաւ ամենաեռուն մեքենաներ, ամէն տեսակ հիւանդութեանց վիճակական ախտի և կիսամիզութեան մասնաւոր Ֆրանսական ինչ. Ի՞նչ ինչ հաստատած է գնդարանս վրայ ինչ ինչ ամենայն ինչ ինչ։ Ինչ ինչ ամենայն ինչ ինչ։ Ինչ ինչ ամենայն ինչ ինչ։

ՏՕՔԹ· ԱՐԱՄ ՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՓԻՕԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՐՈՒՆ

Բարեբդ մէջ իր մասնագիտութիւնը հատարելագործած ըլլալով՝ երեկարուկան հանիներ ու քարդ Գոլոյ մէջ կգործածած ուսած ու ամէն հարտանար մեքենաներով մեծ յաջողութեամբ ի դարմանիկ Խուլութիւնը, դաշտ աղաստի ու կիներուն տարերը, ակամէի թեթեւ ու ամենայն, քիթ քիթ, ականջ, հիներարդ ու թարգի տարատեսակ հիւանդութիւններու նամանաւանդ հեռատեսներ ու ակնոցներ, ուռուցիկ ակնոցներ ձեռնատեսներ ինչ. ուսանիր գործածութիւնն, հիստերիկ պէտ ի կանչել նարկոմանը ալիքներով ինչ Գիրքի ու դրքոյ մեր ամենայն ոչ ի գործ ամենայն ոչ ի գործ։

Թագաւորին յայտարարութիւնը, բաւ Ֆաուսթա ուժգնօրէն։

— Հանրի Դ.ի յայտարարութիւնը, բաւ թագաւորը, բան մը փնտռելու երեւոյթով։ Կը խոստովանիմ թէ չեմ հասկնար։

— Այդ յայտարարութիւնը թաղորոշ է։ Անոր շնորհիւ Ֆրանսայի թագաւորութեան երկու երրորդը գոնէ ապահովուած է Ձեր Վեհափառութեան։

— Ատիկա բոլորովին տարբեր խնդիր է ուրեմն։ Այդ յայտարարութիւնը ձեր բան արժէքը կ'ինայ ուներալ... Բայց պէտք է տեսնել զայն։ Պէտք չէ՞ որ դան ինձի յանձնէք, Տիկի՛ն, բաւ անփութօրէն թագաւորը սեւեռուն աչքերը արձակելով անոր վրայ։

Ֆաուսթա դիմացաւ այդ ակնարկին առանց յօնքերը պուսաելու և, հանդարտիկ.

— Ձեր վեհափառութիւնը չի՞ խորհիր որ ես յիմար ըլլալու էի որ վրաս կրէի այդպէս արժէքաւոր փաստաթուղթ մը։

— Անշուշտ, Տիկի՛ն, դուք այդպիսի անխոհեմութիւն գործած կրնաք մը չէք, պատասխանեց Ֆիլիբ, առանց յայտնելու ո և է հեգնութիւն իր խօսքերուն մէջ, զորս արտասանեց սովորական լրջութեամբ։

Ֆաուսթա սակայն դադար թէ փոթորիկը ահա կուգար, բայց անվնաս, որպէս միշտ, չնկրկեցաւ։ Եւ, մինչեւ Ֆաուսն ու հանդարտ.

— Ձեր Վեհափառութիւնը պիտի ունենայ դէն երբ յայտարարէ իր որոշումը այն առնչակցութեանց մասին զորս պատիւ ունեցայ ձեզի ընելու։

— Չեմ կրնար ոչինչ որոշել, Տիկի՛ն, մինչեւ որ այդ մագաղաթը չտեսնեմ։

Այնուհետեւ, ուղղակի անոր աչքերուն մէջ նայելով.

— 141 —

ը։ Դիտուն ատաուածաբաններ մանրակրկիտ և համեմատաբար խուզարկութիւններ բրած են։ Ոչինչ Ս. Գրոց մէջ, Քրիստոսի խօսքերուն մէջ, ոչինչ չարտոնէր հաստատել թէ կինը պէտք է մերժուի։ Եկեղեցին կ'ընդունի զայն նուիրապետութեան բոլոր սանդուխներուն վրայ։ Ան իր ուխտերը կ'արտասանէ և Քրիստոսի խօսքը կը տանի։ Կան աքսորուհիներ և սրբուհիներ։ Ինչո՞ւ չըլլայ Պապուհի մը։ Մնաց որ նախընթաց մը կայ։ Գրուածքները կ'ապացուցանեն թէ Յովհաննա Պապուհին թագաւորած է։ Ինչու անգամ մը եղածը նորէն չ'սկսի։ Իդեան սեռը խոչընդո՞տ մըն է մեծ բարձունքներու։ Տեսէք, Յովհաննա պապուհին, տեսէք Յովհաննա ա՛Արքը, տեսէք նոյն իսկ այս երկրին մէջ Իդեալ Կաթոլիկը, դիտեցէք զիս, զիս ալ, կը կարծէք որ այս գլուխը պիտի ընկնի երբեակ թագին ծանրութեան տակ։

Կը հառաչայիր յանդգնութեամբ և եանգաւն հաւատքով։

— Տիկի՛ն, բաւ լրջորէն Ֆիլիբ, կը խոստովանիմ թէ արքայական թագի մը կրակներ տարօրինակօրէն պիտի ազդունէին այդ վերա ճակատին պայծառ ոսկեանութեան տակ։... Բայց խո՛ղջ մը... Ներեցէք ինձի Տիկին, ինձի կը թուի թէ այդքան սիրուն չըրթունքներ ունի կրնար չմոռնալ ըլլալ այսքան լուրջ խօսքերու համար։

Այս անգամ Ֆաուսթա դադարեցաւ։

Աչխատած էր Ֆաուսթա իր ունկնդիրը փոխադրելու ա՛նպիսի բարձունքներ՝ ուր գլխու պտոյտ միայն կը զարնուի, քայլ անա, այս ոնտամութիւններով, Ֆիլիբ անգանօրէն գեւնոյն։ Ի՞նչեր դուն։ Ֆաուսթա կարծած էր անոր աչքերուն ներկայանալ իբրեւ բացառիկ էակ մը, բոլոր Դ.ի կրօրէն տարու-

— 144 —

— Հանրի Դ.ի յայտարարութիւնը, բաւ թագաւորը, բան մը փնտռելու երեւոյթով։ Կը խոստովանիմ թէ չեմ հասկնար։

— Այդ յայտարարութիւնը բացորոշ է։ Անոր շնորհիւ Ֆրանսայի թագաւորութեան երկու երրորդը գոնէ ապահովուած է Ձեր Վեհափառութեան։

— Ատիկա բոլորովին տարբեր խնդիր է ուրեմն։ Այդ յայտարարութիւնը ձեր բան արժէքը կ'ինայ ուներալ... Բայց պէտք է տեսնել զայն։ Պէտք չէ՞ որ դան ինձի յանձնէք, Տիկի՛ն, բաւ անփութօրէն թագաւորը սեւեռուն աչքերը արձակելով անոր վրայ։

Ֆաուսթա դիմացաւ այդ ակնարկին առանց յօնքերը պուսաելու և, հանդարտիկ.

— Ձեր վեհափառութիւնը չի՞ խորհիր որ ես յիմար ըլլալու էի որ վրաս կրէի այդպէս արժէքաւոր փաստաթուղթ մը։

— Անշուշտ, Տիկի՛ն, դուք այդպիսի անխոհեմութիւն գործած կրնաք մը չէք, պատասխանեց Ֆիլիբ, առանց յայտնելու ո և է հեգնութիւն իր խօսքերուն մէջ, զորս արտասանեց սովորական լրջութեամբ։

Ֆաուսթա սակայն դադար թէ փոթորիկը ահա կուգար, բայց անվնաս, որպէս միշտ, չնկրկեցաւ։ Եւ, մինչեւ Ֆաուսն ու հանդարտ.

— Ձեր Վեհափառութիւնը պիտի ունենայ դէն երբ յայտարարէ իր որոշումը այն առնչակցութեանց մասին զորս պատիւ ունեցայ ձեզի ընելու։

— Չեմ կրնար ոչինչ որոշել, Տիկի՛ն, մինչեւ որ այդ մագաղաթը չտեսնեմ։

Այնուհետեւ, ուղղակի անոր աչքերուն մէջ նայելով.